

MECSEKI Ércbányász

A MECSEKI ÉRCBÁNYÁSZATI VALLALAT DOLGOZÓINAK LAPJA

XXVII. ÉVFOLYAM, 21. SZÁM

ÁRA: 2,30 FORINT

1990. NOVEMBER 1.

Ülésezett az UDSZ Bizalmi Testülete

Október 18-án, a vszb javaslatára a testület napirendre tűzte a vállalat szociális, jóléti intézményeinek jövőjét, tájékoztatót hallgatott meg a vállalat helyzetéről, beszámolót a két testületi ülés közötti munkáról.

Mészáros István vezérigazgató-helyettes tájékoztatójában kihangsúlyozta, hogy a vállalat nem fel-számolás, hanem átalakulás alatt áll. A létesítmények közül már eladtuk a munkásszálló „A” épületét, és az orfűi kis üdülőt. A megmaradt objektumok — mint az üdülők, munkásszálló, vendégház — üzemeltetésére egyszemélyes kft. alakul, mely kialakítja az üdültetési lehetőségeket a vállalat dolgozói számára, s a fennmaradó helyeken, időben kereskedelmi célra hasznosítja azokat. Érdeklét a költségek előteremtésében, a vállalati vagy-on biztonságos kezelésében, s mintegy 150 dolgozó foglalkoztatásában.

Mivel törvény született arra, hogy társadalmi szervezet tulajdon nem szerepelhet, a meglévő ingatlan vagyont is át kell adni, ezért a szakszervezet abban érdekelt, hogy részt vegyen a döntések előkészítésében. A jelenlegi önköltség túl magas a szolgáltatás minőségéhez mérten, ezért egyrészt a költségeket csökkenteni kell, másrészt felújítást, korszerűsítést kell végrehajtani.

A vitában felszólalt Németh István, Mellár Csaba, Misota Lajos, Amrik Ákos, Lőránt László, Beer Frigyes, Szabó László, Dávid József, és Kereki Ferenc. Mészáros István válasza után Horváth Sándor, az UDSZ titkára kért szót.

Összegezve hozzászólásában elmondta, hogy e kérdésben a testületnek egyetértési joga van. A szakszervezeti bizottság már korábban foglalkozott ezzel a témával. Javaslat, hogy a létesítményeket két csoportba kell osztani, a her-telendi, és orfűi üdülők-re, ahol a dolgozók nagy mennyiségű társadalmi munkát végeztek, s a balatonfűredi, -máriai, harkányi üdülők-re, ahol létrejöh-et a vállalati vagy-onon alapuló kft. Kérte, hogy a testület hatalmazza fel a vszb-t, hogy a Glencar céggel az előző két üdülők-nek a közös vállalat tulajdonában való megtartását kezdeményezze.

Ez azért is célszerű lenne, mert ezek az üdülők nyereségesek lehetnek, s ez esetben az egy dolgozóra jutó üdültetési támogatás, melynek fenntartására a Glencar elnöke ígéretet tett, csökkenhetne.

A testület a javaslatot 6 tartozkodással, egy ellen-szavazattal elfogadta.

Laczkó László, műszaki főosztályvezető, arról tájékoztatta a testületet, hogy egyidőben több tárgyalás is folyik vállalatunknál. Egyrészt az Ipari, Kereskedelmi Minisztérium azon képviselőivel, akik a kormány elé az uránbányászatról szóló előterjesztést készítik elő. Itt biztató jelek mutatkoznak, hiszen részben az Óbólválság hatására, de biztos, hogy nem rövid távon emelkedtek a spotpiaci (azonnali) árak, másrészt a piacutatók egyértelműen prognosztizálja, hogy 1994—96-ra duplájára emelkedhetnek az uránárak. Ezt az előterjesztés is tükrözi majd. Biztos információk érkeztek arról, hogy a múltból származó humán költségek bármilyen túlélés esetén sem terhelik a leendő vállalatot, egyértelmű

ígéret van állami támogatásra a humán blokkhoz, és a környezetvédelemhez, de kerekén kimondták, hogy az urántermeléshez nem.

Az ír Glencar céggel, háromszor tárgyalt a vállalat-vezetés a szindikátusi szerződés megkötése óta. Szakértői vizsgálatok megállapították, hogy legtöbb gond a nagyarányú ércelszegénnyedéssel van, ez az elvártnál és a lehetségesnél jóval magasabb. A szakértők számításai szerint, itt kilónként 200-300 forint költségmegtakarítás érhető el. Erre vonatkozó kísérletek kezdődtek a IV. sz. bányauzemben, ahol 1,3 méter üreg magasságot kérnek, de nem azért, hogy itt emberek dolgozzanak, hanem hogy Dél-Afrikából idehozott fűrő-rakodógépet kívánják itt kipróbálni.

A jövő évben várhatóan, 400 tonna termelés várható, mely az azt követő években 450, 500, 550, 575 tonnára emelkedne. Ezt tartják a szakértők optimális mennyiségnek. Az EDÜben túlzottnak tartják a költségeket és a létszámot, jelentős költségmegtakarítást látnak a karbantartó tevékenységben.

A vállalat tervezett struktúrájával egyetértenek, a műszaki törzskart nagyobb jogosítvánnyal kívánják felruházni. A 2500 fős létszámot elfogadhatónak tartják.

A vegyesvállalati szerződés tervezete elkészült, most nemzetközi jogászok vizsgálják, alapvetően elfogadhatónak tartják.

Izgalmas kérdés még a vagyonerőtelenség. Az ír cég túlzottnak tartja, kéri, hogy pl. vegyék ki belőle az 1. sz. zagytározót, a perkolációs dombokat, a IV. ü. K-i légaknát, melyek számára

nem jelentenek értéket. In-gatlant, így üdülöket, a Központ épületét, vagyis olyan objektumokat, melyek nem tartozékaik közvetlenül az érc termelésé-nek, feldolgozásának, nem kívánja átvenni.

Ezután, Horváth Sándor tájékoztatta a testületet a Glencar cég elnökével folytatott megbeszéléséről, (ezt lapunk más részében közöljük).

A témához hozzászolt Mészáros Endre, Franyó József, Homolai Gyula, Lantos Pál, Misota Lajos, Németh István, Kereki Ferenc, Laklák József és Mellár Csaba.

Laczkó László válaszában elsősorban arra tért ki, hogy nincs szó arról, hogy az új vegyesvállalat embertelen körülményeket kívánna rákényszeríteni a vajúgói dolgozóira, a ténylegesen szükséges üregmagassággal, azonban igen jelentős költségmegtakarítás érhető el. Várhatóan november közepén járul hozzá az összes illetékes állami szerv a közösvállalati szerződés aláírásához, a feltároló-előkészítő munkák csak ezt követően indulhatnak.

Egyebekben Horváth Sándor, Mészáros Endre, és Szabó László tájékoztatta a testületet a BDSZ október 26-ai rendkívüli kongresszusának előkészületeiről. Értékelte a figyelemz-ető sztrájkot a testület, melyhez hozzászolt Németh István, Mészáros Endre, Misota Lajos, Szabó László, Lőránt László, Kukai András.

Végül, a testület úgy határozott, hogy csak a vállalat átalakulása után alakítja ki az új szakszervezeti fel-állást, s tüzi ki a választásokat.

K. J.

Első konzultáció

Tárgyaltak a Glencar és az UDSZ képviselői

Október 18-án, létrejött az a találkozó, melyen fontos kérdéseket tárgyaltak meg a Glencar cég és az UDSZ képviselői. A kérdéseket Horváth Sándor, az UDSZ titkára tette fel Brendan Hynes-nek a Glencar elnökének.

HORVÁTH SÁNDOR: — Tudom, hogy minden idejüket, energiájukat leköltik a szerződéssel kapcsolatos munkák, mégis kértem ezt a találkozót, mivel dolgozóinkat egy sor kérdés rendkívül intenzíven foglalkoztatja. A jelenlegi kollektíva eltávozóira és itt-maradókra vált ketté, de a végkielégítés intézménye természetesen azokat is csábítja, akiknek munkájára a későbbiekben szükség lesz a közös vállalatnak. A kérdés az, hogy a tervezett 2500 fős induló létszám további csökkentése, leépítése várható-e, ha igen, milyen mértékben, mivel, most ezen dolgozóira vonatkoztatva semmilyen humán csomagbeli juttatást nem kértünk.

BRENDAN HYNES: — Általános elv, hogy a dolgozók béremelése az inflációt meghaladja. Nekünk érdekünk az, hogy dolgozóink magasabb életszínvonalhoz jussanak. Természetesen egy érezhető emelés nem következhet be máról holnapra, és a termelékenység emelésének is függvénye. A kezdetben nem ígérünk óriási, csodálatos változást, de azt igen, hogy olyan bérrendszert dolgozunk ki, mely évi 2-3 százalékos termelékenység növelést hozhat magával. Kezdetben, csupán arra koncentrálnak, hogy a béremelés kismértékben meghaladja az infláció mértékét.

Amikor én fizetésről beszéltem, mindig a teljes jövedelemre gondolok, mely három fő részből áll, az alapfizetésből, a pótlékokból, melyek az alapfizetés mértékében változóak, és a juttatásokból. Alap tekintetében, az országos átlagos fizetésemelést látjuk biztosíthatónak. Második lépésnél, már célunk az infláció mértékének meghaladása. Olyan jutalék rendszerrel dolgozunk, mely hangsúlyozza a költségekkel és hatékonysággal kapcsolatos eredményt. Nincs olyan célunk, hogy sértsük az emberek érdekeit, a mostaninál nem akarunk nehezebb szituációt teremteni. Cél az érthető bérrendszer, mely a profit növelését szolgálja végső soron.

Juttatásoknál, arra koncentrálnak, hogy azokat a termelésben dolgozók, a legproduktívabb teljesítményt nyújtók kapják elsősorban.

HORVÁTH SÁNDOR: — Vannak olyan bérjellegű juttatások a szociálpolitika keretein belül (üdültetés, segélyezés, étkezési hozzájárulás, dolgozói utaztatás, stb.), melyek most valamilyen szintet értek. Ezek fenntartása, fejlesztése szerepel-e terveikben?

BRENDAN HYNES: — Amikor azt mondtam, hogy én teljes jövedelemben gondolkodom, akkor ezt beleértettem. Ami a belső árnyalatok, azt tanulmányozzuk meg. Lehet, hogy magasabb lesz az alaphé-hányad, s alacsonyabb a juttatások aránya.

HORVÁTH SÁNDOR: — Jelenleg érvényes megállapodás van a BDSZ főtítká-ra, a vállalat vezérigazgatója és az UDSZ titkára között. Biztos vagyok benne,

hogy ezután a tárgyalás után, amikor a szerződés a kezünkben lesz, már sokkal részletesebb, pontosabb információt adhatok a mennyiségről. Erős meggyőződésünk, hogy ezt megoldjuk, s ezt a létszámot is tartani tudjuk. Jól tudjuk, ha a végső döntés időben csúszik, egyre többen válnak bizonytalanná, s keresnek más megoldást. Nekünk pedig kellene a jó szakemberek, akik itt vannak, célunk tehát, az ő ittmaradásuk.

HORVÁTH SÁNDOR: — Jelenleg érvényes megállapodás van a BDSZ főtítká-ra, a vállalat vezérigazgatója és az UDSZ titkára között. Biztos vagyok benne,

(Folytatás a 2. oldalon)

A IV. sz. bányauzem 13-as csapata. (Cikkünk a 3. oldalon.)

Csöndör László felvétele

Németh Jenő

A vállalatához 1963-ban jött dolgozni, a vajúrkiskola elvégzése után. A II. sz. bányauzemben segédvájként állt munkába. Később vajúri, robbantómesteri tanfolyamokat végzett. A 7-es csapatra került, majd a 80-as csapat vezetője lett. Közben elvégezte a bányaiipari technikumot, s a Kísérleti-kutató üzembe került. Ez a bányászati részleg később felkerült a IV. sz. bányauzembe fejlesztési részlegként, s így Németh Jenő is költözött.

Egészségkárosodással '85-ben rehabilitálták, s ezután került az Anyag- és áruforgalmi főosztályra. Rendészeti vezető lett, majd mellé tűzvédelmi felügyelő, de hozzá tartozott a polgári védelem, s a munkavédelem feladataira is.

A helyhatósági választások során lakóhelyén, Belvárdgyulán többen megkeresték, számítanak rá, öt javasolják polgármesternek, vállalja el. Elvállalta, s független jelöltként indult. A három jelölt közül ő került ki győztesen, s lett polgármestere a községnek. A két rivális kampányt folytatott, míg Németh Jenő nem. Ezzel kapcsolatban mondja: — Nem láttam értelmét, hogy előre, nem eléggé ismerve a falu helyzetét ígérjek. Ugy gondoltam, ha megválasztanak, lesz időm alaposan felkészülni, s akkor mondani el a lakosságnak terveimet, elképzeléseimet.

— Október 3-án megalakítottam a polgármesteri hivatalt, kialakult a testület. Függetlenített polgármester lettem, mivel a testület úgy látta, a faluval együtt kell élni, a faluval együtt kell dolgozni, az embereket, problémákat csak így lehet megismerni.

— Terveim között szerepel elsősorban a környezet aprólékos megismerése, s ennek alapján egy tanulmány elkészítése. Csak ezek során juthatok el odáig, hogy minden családot gondolatok, feladatokat megismerjek. Először rövidtávú tervet kell csinálnom erre az évre, majd egy jövő évre szóló tervet, ami már remélem a falu életében javuló tendenciát eredményez majd.

— Szeretném hátrányos helyzetűnek nyilvánítani a községet, mivel korábban közös községhez tartozott, sajnos a pénz nem mindig maradt itt, inkább máshová vándoroltak. Utak, járda építése, közművesítés

az, ami kézzel fogható feladat, de alapvető a vízellátás, a szolgáltatások javítása is. A víz erős nitrátos, így ezt a gondot égető gyorsasággal meg kell oldani. Terveim között szerepel nyugdíjas klub kialakítása is, ahol szeretném megoldani az ő étkeztetésüket, de az óvodásoknak is jobb körülményeket akarok teremteni — mondotta Belvárdgyula polgármestere.

V. T.

A kisnyugdíjasok megsegítésére

A múlt évben szervezte meg először a vállalati szakszervezeti bizottság a nyugdíjas alapszervezettel közösen, időszakos zöldárúakcióját. Az ötlet elindítója, szervezője és háziasszonya dr. Roisz Andrásné volt, aki jó érzékkel ismerte fel, hogy össze kell hozni a kispénzüket a termelőkkel. Az akkori és a mostani akció is bizonyítja, hogy van kereslet az olcsó szép árura és, hogy a termelők közül többen élnek ezzel a lehetőséggel, mert így még mindig többet kapnak portékájukért, mintha a nagybani felvásárlóknak adnák el bagóért.

Idén a zöldárúakciót ugyancsak a vállalati szakszervezeti bizottság támogatásával a nyugdíjas alapszervezet végzi. Most az akció vezetője, árumegrendelője Steinhöfer Károly, a nyugdíjas alapszervezet titkára. A pinceklub hajdan volt büféjében működő kis üzlet október 2-án

Az októberi önkormányzati választásokon Hetvehely lakossága Wagner Antalnak szavazott bizalmat, így a harmincöt éves fiatalember — aki 1972 óta a Mecseki Ércbányászati Vállalat dolgozója — lett a település polgármestere a következő ciklusban.

Életéről, terveiről, az új önkormányzatra váró feladatokról beszélgettünk vele. Volt munkahelye, az V. sz. bányauzemben.

— *Ugy tudom, régi mérv dolgozó. Hogyan került annak idején a vállalatához?*

— Apám is húsz évig itt dolgozott — kezdte a halkszavú fiatalember. — talán ezért is nincs abban semmi különös, hogy tizenhét évesen, mint lakatos, itt álltam munkába. Később föld alatti állományba kerültem, majd '77-ben lakatos csoportvezetőnek neveztek ki. Tíz évvel később beiskoláztak a SZOT Országos Intézetébe, ahol rehabilitációs ügyvezetői képesítést szereztem. Azóta az érdekvédelem területén dolgoztam, itt a szakszervezeti bizottságon. Ezt a munkát nagyon szerettem, hisz van-e annál nemesebb feladat, mint az emberek érdekeit felvállalni, segíteni problémáik orvoslásában?

— *Gondolom, hasonló teendők várnak az ifjú polgármesterre is. Tényleg, hogyan lesz valakiből polgármester?*

Wagner Antal Hetvehely polgármestere

— Tulajdonképpen a sors hozta így. Rögóta terveztem, hogy magángazdálkodó leszek. Traktort, gépeket vásároltam. Nem is gondoltam én polgármesterségre, ám a választások előtt megkerestek néhányan, főleg idősebbek, és arra kértek, vállaljam el a jelöltséget. Itt születtem, itt nevelkedtem, és úgy gondoltam, ha bennem a bizalmuk, akkor tartozom

azzal, hogy el is vállalom és, ha független jelöltként megválasztanak, igyekszem majd a lehető legtöbbet nyújtani nekik.

— *Végül is Hetvehely lakossága Önt választotta meg polgármesternek. Milyen elképzelésekkel lát neki ennek az igen felelősségteljes munkának?*

— Ma még nagyon sok a nyitott kérdés. Nem ismerjük a földtörvényt, a privatizációs törvényt, így nem tudjuk még azt sem, hogy a majdani önkormányzatnak milyen tulajdona lesz. Az önkormányzati törvény csak főbb vonalakban van meg, mert hiányoznak még a háttértörvények. Így aztán nehéz tervezni. Tennivaló van elég, csak még nem tudjuk, mire lesz pénzünk, lehetőségünk.

— *A tennivalók közül mit tart a legfontosabbnak?*

— Azt hiszem, a leglényegesebb — de ez országos probléma is — vissza kell állítani a falu régi rangját, presztízását. Igen elszomorító például, hogy az elvárandó következtében igen sok idős ember magára maradt. Az itt élő fiatalok közül is szépszámmal Pécsre, vagy a környező településekre járnak dolgozni. Többségük hajnalban száll buszra és későn ér haza. Márpedig a falusi embernek ott a gazdasága, ami mindennapos törődést, tennivalót igényel. Ezek az emberek napi 16—18 órát dolgoznak csak azért, hogy ne kelljen piacra járniuk. Fontos tehát, hogy itt, helyben, a faluban új munkahelyeket teremtsünk.

— *Vannak már erre vonatkozó konkrét elképzelések?*

— Igen. A falu tud adni iparosokat, esetleg még helyiséget is bizonyos gépészeti tevékenységhez. Ehhez fel kell kutatni a lehetőségeket. Ehhez szeretném megnyerni — ha mód van rá — az uránbányát is. A lényeg az, hogy minél többen itt, helyben tudják biztosítani a megélhetésüket. De ez csak a dolog egyik oldala. Meggyőződésem, hogy a falu biztosítani fog minden lehetőséget azoknak, akik itt akarnak valamibe kezdeni, legyen az akár mezőgazdasági tevékenység is.

— *Melyek azok a gondok, amelyeket leghamarabb orvosolni kell?*

— Az előbb már szóltam a leginkább segítség-

re szoruló idős emberekről. Terveink között szerepel egy kifőzde üzemeltetése, ahol a legrászorultabb helyzetben esetenként egy tál étellel segíteni tudnánk. Nagyon fontosnak tartom, hogy legyen végre egy olyan hely a faluban, ahol az idősök összejöhettek, megbeszélhetnék ügyes-bajos dolgaikat. De nem megoldott a fiatalok helyisége sem. Márpedig egy közösséget ott kell elkezdeni összefogni. Egy összetartó, erős faluközösség pedig csak így jöhet létre. Most nagyon fontos az is, hogy az emberek újra felfedezzék egymásban az értékeket, újra megtanulják egymást tisztelni.

— *De visszakanyarodva a korábbiakhoz, ez a falu és ez a közösség sokkal jobb sorsra érdemes. Mert nem politikával kell, hogy foglalkozzunk. Elsősorban a gazdaságban szorít a cipő, a gazdaságban kell a megújulást megtalálnunk — mondja végezetül Wagner Antal. Nőgrádi Gábor*

Első konzultáció

(Folytatás az 1. oldalról)

között, melyben rögzítettük a szakszervezet működési feltételeit. Kötünk-e új szerződést erre vonatkozóan?

BRENDAN HYNES: — Jelenleg Magyarországon nagy változások vannak. Teljesen érthető, hogy sok embert érdekel, mennyire vagyunk merevek ebben a vonatkozásban. Szeretnénk meggyőzni az embereket arról, hogy mi fenn akarunk tartani bizonyos helyzeteket. Ismerjük, hiszen nálunk is így van, a szakszervezet szerepét vállalaton belül. A dolgozók egy része érdekelt abban, hogy időről időre kommunikáljon a vállalat vezetéssel. Annak érdekében, hogy meggyőzésre jussunk a szakszervezettel, egyetértünk azzal, hogy ezt a formát fenn kell tartani, a szakszervezet működőképességét biztosítani kell, hogy információis csatorna legyen az alkalmazottak és a vezetés között.

HORVÁTH SÁNDOR: — *Megköszönöm a lehetőséget, és élni kívánunk azzal az ígérettel, hogy ezek a konzultációk a későbbiek folyamán rendszeresek legyenek.*

K. J.

Mecseki Ércbányász

A Mecseki Ércbányászati Vállalat dolgozóinak lapja
 Felelős szerkesztő:
Kablár János
 Szerkesztőség:
 7633 Pécs,
 39-es dandár út 19.
 Telefon: 13-055/32-43
 13-055/33-53

Kiadja:
 a Mecseki Ércbányászati Vállalat
 Felelős kiadó:
Varga Mihály

MÉV Nyomda
 7633 Pécs,
 39-es dandár út 19.
 Felelős vezető:
Gergely György

Megjelenik kéthetenként
 Előfizetési díj egy évre:
 55,20 Ft
 Előfizethető:
 a szakszervezeti bizalmiaktánál
Ny-623-4

Elöttem az utódom Meddig hajt még a 8-as?

A III. sz. bányauzem tizennegyedik szintjén csaknem egymás szomszédságában két feltöréshajtó csapat is dolgozik. Valahogy olyan ez, mintha egy kisváros mindkét cipésze vagy bognárja egy utcában üzné az ipart. S, hogy miért épp cipészt, vagy bognárt említek? Nos, mert a feltöréshajtás is amolyan kiháló félben lévő „iparágnak” számít.

Persze, közrejátszott ebben a bányabezárással kapcsolatos hercehurca is, de tény, hogy ma már alig akad ember a III. sz. bányauzemben, aki otthonosan mozog a KPV feltöréshajtó padozatokon.

Az is kérdéses, ha netán megmarad a bánya, használják-e majd ezeket a berendezéseket. Noha feltörésekre akkor is bizonyára szükség lesz, de nyilván a költségszámítások eredményeitől is függ, hogy nyugdíjba vonulnak-e a KPV-k.

Ami viszont bizonyos, hogy a 8-as csapat még ez évben kihajt két, csaknem negyvenméteres feltörést — tudjuk meg Pál István körletvezető-helyettesétől.

Amikor odaérünk Darázs János csapatvezető és Unferdorben Ferenc vajúró éppen padozatot épít a fűrőgépeknek.

— Még két robbantás lesz így, anyagról, és utána építjük be a KPV-t — magyarázza Tóth Tibor aknász a szorgoskodó bányászokra mutatva.

Rövidesen elkészül a „gépállás”, és miután Darázs János a körletvezető-helyettesével megbeszéli a további tennivalókat, sikerül néhány szót váltani a bányászokkal.

A csapatvezető — akit mindenki csak Kecásnak szólít — január elsejével mindenképpen elmegy. Már korábban is igénybe vehette volna a 63 százalékos nyugdíjat, de mindig csak marasztalták, hisz a legavatottabb KPV-s szakemberre igencsak szüksége volt az üzemnek. Ő meg viccesen-komolyan arra hivatkozott, ha minden esztendőben felmegy az évekkel ezelőtől befizetett Zsiguli úra, akkor már marad egy keveset, mert különben miből fogja kifizetni az új autót.

— Most írtam alá a papírt a minap, hogy december 31-ével elmegyek, de már megvan az utódom — mutat a társára. — Most átképzésen van a Feri, ugyanis ő sokáig vágaton dolgozott. Talpraesett, szorgalmas gyerek, úgy, hogy nyugodt szívvel megyek majd el, mert jó kezekbe kerül a brigád.

A csapatvezető hamiskás mosolyát megadóan fogadja a „brigád” másik fele: Unferdorben Ferenc, aki szintén nem ma kezdte a bányászkodást.

— Nyolcvannégyben jöttem ide az üzemhez — veszi át a szót a vajúró. — Csaknem végig a 2-es csapaton dolgoztam, aztán, hogy megszűnt a vágathajtás, idekerültem a Kecáshoz. Egyébként lakatos az eredeti szakmám, de már tizenegy éve bányában dolgozom. Annak idején még István-aknán kezdtem, így már túl vagyok a kétezer műszakon. Ha megmaradunk, kilencvenötben mehetnék 63 százalékra.

— Optimista?
— Mi mást tehetek?
— Hát éppen ez az! — veszi át a szót Darázs János. — Még mindig nem dönt el véglegesen. Mióta, de mióta már csak várunk és reménykedünk. Mindig csak halogatják a döntést.

— Az a baj, hogy aki itt már lehúzott néhány évet, az már nem sok jóra számíthat — mondja a vajúró. — Ha netán utcára kerülünk, ugyan hová vesznek fel bennünket, hiszen mindenütt makk egészséges fiatalok között válogathatnak.

Hangjukban keserűség, a szemükben aggodalom. Noha a csapatvezető az üzem egyik legjobban kereső bányásza, és januártól a pénzespostás nyilván nem csekély summával csönget majd havonta, bizony tart a jövőtől.

— Hiszen, ha nem volna infláció — mondja sóhajtva. — A keresetkiegészítés egy ideig biztosan elég lesz a megélhetéshez. De néhány év múlva mit ér majd az a pénz? A nyugdíj pedig még messze van.

Időközben magukra öltötték a fűrőshöz használatos gumiruhát, és indulnak dolgozni a bányások.

— Ezt a két feltörést még együtt hajtjuk ki — mondja búcsúzóul Darázs János —, de a beszerelés már az utódom dolga lesz.

Nógrádi Gábor

28 év után, nyugdíj előtt

Napjainkban nehéz megmondani hogy ki a szerencsésebb, aki marad, vagy aki nyugdíjba készül, ebben a vállalati létbizonytalanságban. Akár így van, akár nem, egy biztos, hogy a közelgő évvége sok ember szemébe könnyeket csal, s emlékeket ébreszt a szívekben. Romsics Róbert körletvezető sem kivétel, bár küzdött az elérkezéssel szembe, de hangja ezúttal lágyabb, a szeme pedig csillogóbb lett a szokottnál, amikor erről beszélgettem vele.

— Az Alföldön születtem...
— Igen, méghozzá Bács megyében Szakmárban.

— Kevesen tudnak arról, hogy soha nem akartál bányász lenni, és mégis az lettél. Mi volt gyermekkorod dédelgetett álma?

— Repülőszakmára készültem, de szüleim szegénysége, pénztelensége köddé oszlatta ezt az álmomat.

— Még ma is sajnálod?

— Igen.

— Tehát kényszer szülte a bányász szakma választását?

— Igen, más lehetőségem nem volt.

— Csillésként kezdted?

— Nem, előbb vajúrtam, a bányász szakma választását.

— Igen, más lehetőségem nem volt.

— Csillésként kezdted?

— Nem, előbb vajúrtam, a bányász szakma választását.

— Igen, más lehetőségem nem volt.

— Csillésként kezdted?

— Nem, előbb vajúrtam, a bányász szakma választását.

— Igen, más lehetőségem nem volt.

— Csillésként kezdted?

— Nem, előbb vajúrtam, a bányász szakma választását.

— Igen, más lehetőségem nem volt.

— Csillésként kezdted?

— Nem, előbb vajúrtam, a bányász szakma választását.

— Igen, más lehetőségem nem volt.

— Csillésként kezdted?

— Nem, előbb vajúrtam, a bányász szakma választását.

Tömbfejtés előkészítők

A IV. sz. bányauzem szállító aknájától alig néhány perc járásra teli csillék hosszú sora mellett visz el az utunk. Kicsit odébb a vibrogarat most némán pihen, de feltehetőleg nemsokára ismét csapolhatnak majd, hiszen ilyenkor, reggel kilenckor a GHH-k egy szinttel feleltünk már javában szállítanak. Hatalmas kanalakkal tonnaszám borítják a közet az ott kialakított döntőbe, hogy aztán azt itt a hetedik szint garatokkal „szétporciózzák” a csillékbe.

A bányalifttel alig egy perc alatt jutunk le a hatodik szintre, arra a területre, amely ma az üzem termelésének közel negyven százalékát adja, ami nem is csoda, hisz itt vannak a legnagyobb fejtések, no, meg itt dolgoznak a nagy teljesítményű önjáró rakodógépek.

Persze, azért itt a hagyományos „kézi” bányászokdásra is szükség van. Alig, hogy tovább indulunk a liftből, épp egy ilyen csapattal találkozunk. A 162-es vágatbővítést végző Velük, alig egy hónapja találko-

tunk, s azóta már jókora szakaszon „kitágult” a vágat, újonnan beépített th-ácsolatok sokasága ível sűrű rendben a kezük munkája nyomán.

Kísérőnk, Vida János körletvezető, röviden megbeszéli velük a teendőket, majd indulunk is tovább a 13-as csapat birodalmába.

Az egyik elágazásnál balra fordulunk, és enyhén emelkedően haladunk tovább. A hatalmas gumike-rekkel kijárt talp is jelzi, itt valahol GHH dolgozik a közelben.

Rövidesen már hallani is a Diesel-motor zúgását, és épp akkor érünk a döntőhöz, amikor Büki Imre gépvezelő, a mélybe borítja a hatalmas kanál tartalmát.

A GHH-nak csak néhány méter kell kapaszkodnia, hogy aztán már sík terepen, szintes vágaton haladjon tovább.

Ez már a 13-as csapat birodalma. Az egykori legendás hírű Fekete Miklós vezette társaság — mint azt a körletvezetőtől megtudjuk — ma is az üzem egyik legjobb csapata. Igaz a régiek közül már csak ketten maradtak, Szabó István csapatvezető, és Varga András szakvezető, most is itt vannak de a többiek máshonnan, többnyire vágatról kerültek ide, amikor is szeptembertől áttértek a három műszakos termelésre.

Most épp egy tömbfejtés előkészítésén dolgoznak. A két irányban kihajtott vágat oldalában, úgy 10-12 méterenként úgynevezett fűrőkamrát alakítanak ki. Ezekkel fogják majd leművelni azt az érclelencsét, amely itt, az ötödik szint alatti területen vár kitermelésre, és amely igen jó minőségűt ígér.

Amíg jobbra, bent a vajúró a GHH a közetet szállítja a csapat tagjai a bal oldali elágazásban szorgoskodnak. Már elkészültek a főtérbiztosítással.

és rövidesen beszerelik a fűrőgépeket.

— Itt fogunk új kamrát kezdeni — mutat a csapatvezető a vágat oldalára — lesz itt még belőle jónéhány. Most már talán mondhatom, elég jól bejöttünk. Eleinte, kicsit furcsa volt th-támmal és ilyen nagy szelvényben dolgozni, hisz mi, a Bandival hagyományos fejtésből jöttünk, de hát ezt is meg lehet tanulni.

— És mi lesz a dolguk, ha végeznék a tömbfejtés előkészítésével hisz akkor már csak a távirányítású rakodógépnek lesz majd ide „bejárása”?

— Valószínűleg az lesz az utolsó tömbfejtésünk — veszi át a szót a körletvezető. — Ha befejezik az előkészítést, természetesen a csapat nem marad munka nélkül. Ott bent, hátul, ahol most a GHH szállít, lesz egy hagyományos, szkréperes fejtés is. Ott fognak majd a Pistiek dolgozni.

A beszélgetés során persze szóba kerül a távolabbi jövő is. Valamennyien biznak abban, hogy megmarad a vállalat. Mindannyian fiatalok. Még Varga András is, — aki a „legöregebb” bányász köztük — csak 92-ben érheti el a háromezer föld alatti műszakot.

Kordé Béla segédvájár, kilenc éve jött a vállalat-hoz. Ő is optimista a jövőt illetően, bár, mint mondja, akkor sem esne kétségbe, ha a dolgok rosszra fordulnának, mert bízik abban, hogy érettségivel és hivatalos jogosítvánnyal el tudna helyezkedni.

A csapat negyedik és egyben legfiatalabb tagja Kürti Péter csillék, még csak három éve jött az üzemhez. Az édesapja is úrbányász volt huszonkét évesen át, ő is a tisztességes megélhetés reményében lépett apja nyomdokaiba. Persze, ennek még csak három esztendeje. És, hát, hol van még attól a huszonkettő? Nógrádi Gábor

Ismét döntött a REF

Október 12-én ülést tartott a Megyei Regionális Egyeztető Fórum. Lapunk október elseji számában közöltük, hogy különböző indokok alapján, a fórum az előző ülésen a döntési munkáját felfüggesztette.

Időközben azonban a Munkaügyi Minisztérium állást foglalt a munkahelyteremtő pályázatok ügyében. Az állásfoglalás szerint — a keret zárolása ellenére — a pályázatokkal akkor köthető szerződés, ha a pályázatot 1990. július 5-ig bizonyíthatóan beadták, a pályázati feltételeknek az megfelelt, és pénzügyileg rendezett volt. Az állásfoglalás indokolta, hogy a REF ülést tartson, és döntson a feltételeknek megfelelő pályázatok ügyében.

Az ülésen 19 pályázat sorsát bírálták el. Kiestek azok a pályázatok amelyek a fenti határidő után kerültek beadásra, valamint azok, amelyeknek bizonyítatlan volt a pénzügyi helyzete vagy alacsonyabb volt jövedelmezési százalékuk.

Végül is az ülésen 12 pá-

lyázat kapott támogatást, összesen 45.211 ezer forint összegben. Amennyiben a pályázatok megvalósulnak, akkor 209 dolgozó részére teremthetik munkahelyt, ami enyhíti a köztet foglalkoztatási gondjait.

Ismeretes, hogy a REF tagjai különböző szervek megbízásából tevékenykednek. Az ülésen a Belügyminisztérium képviselője bejelentette — a hetedik szavazás után —, hogy a továbbiakban kilép a szavazók sorából és csak, mint megfigyelő vesz részt. A fórum ettől függetlenül folytatta munkáját.

Az ülésen felhívták a pályázók figyelmét, hogy az elfogadott pályázatok alapján haladéktalanul vegyék fel a kapcsolatot az Állami Fejlesztési Intézettel, s kössenek hitel-szerződést, hogy a tervezett beruházások minél előbb megvalósuljanak, s biztosítható legyen a foglalkoztatási lehetőséget a köztetben.

J. K.

Kovács Miklós

Hasznos tudnivalók részvényt vásárlók számára

Amint arra legutóbbi számunkban már utaltunk, felmerült az igény, hogy lapunk hasábjain hasznos tanácsokkal lássuk el dolgozóinkat, akik végkielégítésre jogosultak, mibe fektessék a kapott pénzt.

Ilyen céllal kerestük fel Budapesten *Treschinger Gyulát*, az OTP Broker LTD ügyvezető igazgatóját és *Veszeli Gábort* a cég munkatársát, részvénytudósokat.

— *Milyen céllal, mikor alakult meg a Broker cég?*

— A Broker cég az OTP értékpapír ügynöksége. Ez év július 1-vel létrejött részvénytársaság mely elsősorban értékpapír kereskedelemmel és forgalmazással foglalkozik, valamint befektetési tanácsadással. Az OTP szakmai „bolygója” külön vállalkozás, de az OTP teljes országos hálózatára támaszkodik.

— *Milyen választékok tudnak ajánlani az önközök fordulóknak?*

— Az értékpapír befektetéseket két részre bonthatjuk, a kevésbé kockázatosakra és a nagyobb kockázattal járókra. Kevésbé kockázatos a letéti jegy, mely egyéves és biztos kamattal jár, a másik — szerintünk ma a legjobb konstrukció — az általunk kibocsátott, s a teljes OTP hálózatban kapható ún. „határidős megállapodás”, mely évi nettó 20-22 százalékos kamatozású.

— Kockázatosabb a részvénybefektetés, s most tudunk is ajánlani olyat, amely a jelek szerint jó befektetést ígér. Ez a FOTEX részvény. A FOTEX-ről tudni kell, hogy amerikai—magyar vegyesvállalat, mely eddig kft. formában működött, ez év júliusában alakult át részvénytársasággá. Mivel négy stabil nagyvállalat a részvénytulajdonos, hosszútávra ígér jó befektetést. A tőzsdén a cég most kijövő részvényeit október 29-től november 5-ig lehet jegyezni. A Broker cég a régi FOTEX részvényekből tud felajánlani megvételre egy nagyobb mennyiséget. A FOTEX eleinte csak fotószolgáltatásokkal foglalkozott, de később megvásárolta az Ajkai Üveggyár 20 százalékát. Most megvette az Azúr hálózatát, vagyis sorozatban próbálja felvásárolni a kisebb vállalatokat. A részvényvásárlóknak, tehát kicsi a tönkremenési kockázatuk, hiszen a FOTEX mögött komoly anyagi erő áll.

— *Milyen előnyei vannak az értékpapír befektetésnek?*

— Az értékpapír befektetések, vagyis a részvényvásárlást az adóalapról 30 százalékkal le lehet vonni.

— *Mi a teendője, annak az embernek, aki részvényt szándékozik vásárolni? Ha az ön által említett határidős megállapodást választja, mit tehet?*

— Az OTP bármely fiókjához fordulhat részvényvásárlás ügyében, de arra azért fel kell hívni a figyelmet, hogy 1 millió forint az a legkisebb érték, amiért részvényeket tudunk átadni. Célszerű lenne tehát, ha több ember összefogna, valakit kijelölnek, aki összegyűjti a pénzt. Megjegyezzük, na-

gyobb tételben olcsóbban lehet részvényekhez jutni.

— Amennyiben kifizetés után a FOTEX részvényvásárlás határidejéből, akkor sincs baj. Ha megbízást kapunk, akkor azután is vásárolunk ebből, de lesz másfajta részvény is, például a Martíui Sörgyár részvényei, szerényebb nyereséggel. A Broker cég (értékpapír kereskedőt jelent) mindenkinek a rendelkezésére áll.

K. J.

Harc helyett kooperáció

Eszköz, mely mindenkinek nyereséget hoz

A Munkaügyi Minisztériumban október 12-én Robert L. Barbanell Managing Director vezetésével amerikai tanácsadó cégek munkatársai — akik külső munkatársként az amerikai munkaügyi minisztériumba is bedolgoztak a fent említett rendszer kidolgozásába — ezen a napon kezdték tájékoztatni a részvénytulajdonosokat. Olyan módszert, mely a munkavállalóknak lehetővé teszi a részvénytulajdonosok részvételét a részvényvásárlás során, az ESOP SYSTEM működését mutatták meg. Ez a rendszer, mely a munkavállalóknak lehetővé teszi a részvénytulajdonosok részvételét a részvényvásárlás során, az ESOP SYSTEM működését mutatták meg. Ez a rendszer, mely a munkavállalóknak lehetővé teszi a részvénytulajdonosok részvételét a részvényvásárlás során, az ESOP SYSTEM működését mutatták meg.

megállapodásokat minden cégnek egyénileg kell kidolgoznia. Indulás előtt elemzés, tanulmány szükséges, mely a várható eredmények reményében az irányokat kijelöli. Minden munkavállaló, aki már legalább egy éve a vállalatnál dolgozik, automatikusan részt vesz a részvényvásárlási mechanizmusban, melynek a végeredménye egyéni, individuális tulajdon lesz. A részvények megvásárlásához az amerikai szakemberek — hangsúlyozva azt, hogy ebbe beleszólni nem akarnak — az állam által nyújtott hitelleket említették (az USA-ban pénzügyi pénzek adnak erre lehetőséget). A munkavállaló számára a rendszer bevezetése kettős előnnyel jár: egyrészt valódi értékhez, vagyis juthat olyan mechanizmuson keresztül, amelyhez saját bérét, pénzt nem kellett feláldoznia, másrészt, ha a munkavállalónak érdeke, hogy értékpapírja értékét növelje, tehet és tesz is azért valamit. A felvett hitel törlesztése a majdani profitból történik, és a részvények a kifizetés arányában kerülnek az egyének nevére. Tipikus esetben a munkavállaló csak a törlesztés teljes befejezése után kaphatja kézhez a részvényeket (halál, nyugdíj cég elhagyása kivétel).

A kézhezkapott részvények után adót mindaddig nem kell fizetniük, míg azt el nem adják. A részvénytulajdonnal kapcsolatos szavazati jog már kezdetől fogva — még, ha nem is fizette ki a munkavállaló a részvényét — megilleti. A törlesztés időtartama alatt az osztalék adómentes. A hitel kifizetése után a munkavállaló dönthet, még részvényeket vásárol, vagy a készpénzt kéri. Ha a cégnek jól megy, az egyéni számlán lévő vagyon értéke növekszik, akár a többszörösét is elérheti. Nem kizárt azonban az ellenkező eset sem, amire se a kormány, se a bank felelősséget nem vállal.

A sugárártalom fogalma és felosztása

Az ionizáló sugárzás egyaránt ártalmas az egészségre, akár kívülről, a szervezetben kívül található sugárforrásból, akár belülről, a szervezetbe bekerült radioaktív anyagokból ered. A sugárzás károsítja az élet fenntartását biztosító sejteket, szöveteket, valamint a fajfenntartás és öröklés folyamatosságát biztosító sejteket. Ez utób-

bi hatást genetikai sugárártalomnak nevezzük.

A sugárzás érheti az egész testet, vagy annak csak kis részét, egyes szerveket, vagy szöveteket. Az első esetben a sugárártalom általános megbetegedés képét ölti fel, az utóbbi esetben, a kialakuló sugár-sérülés is helyi körülhatárolt marad.

A sugárhatásnak vannak korai következményei, amelyek órákon, vagy napokon belül jelentkeznek, míg a késői következmények hosszabb idő elteltével, hónapok, sőt évek múltán követik a sugárhatást.

A sugárérzékenység

A biológiai reakció súlyosságát elsősorban a sugárhatás nagysága, tehát a szervezetben elnyelt sugárdózis, valamint a sugárzás típusa és energiája, a sugárhatás erőssége és időtartama, a besugárzott testrés nagysága, az érintett szervek életfontossága, sugárérzékenysége befolyásolja. Általában minél nagyobb a sugárdózis, annál súlyosabb a sugársérülés.

A korai sugárártalom meghatározott dózisérték felett biztosan bekövetkezik. A károsodás súlyossága és a dózis közötti összefüggés ugyanolyan, mint pl. a mérgező anyagok, vagy gyógyszerek esetében. Azt a dózist, amely alatt a hatás sohasem jelentkezik, küszöbdózisnak nevezik. Mai tudásunk szerint 200 rad az a küszöbdózis, amely alatt nem várható, hogy egészséges felnőtt emberben halálos végű sugárbetegség alakuljon ki.

Az elnyújtott és szakaszos besugárzás biológiai hatása — azonos sugárdózis esetén — kisebb, mint az egyszeri sugárhatásé.

Heveny sugársérülés

Az olyan sugárártalmak, amelyek a szervezet egészének egyszerre bekövetkező nagy dózisu besugárzása következtében alakul ki, akut sugárbetegségnek nevezük. A jellegzetes klinikai tünetekben megnyilvánuló betegséget először az 1945-ös hirosimai és nagasaki atombombázás áldozatainál észlelték. A közel múltban a csernobili atomerőmű baleset során, több száz személy kapott a megengedett meghaladó dózisu besugárzást, köztük több súlyos és halálos kimenetelű egészségtesztbesugárzás is előfordult.

Az akut sugárbetegség klinikai lefolyása

A viharosan lezajló és napok alatt halálos kimenetelű súlyos formától eltekintve, a sugárbetegségekre jellemző a szakaszos lefolyás, négy, egymástól jól elkülöníthető szakasz különböztethető meg:

1) kezdeti szakasz, 2) tünetmentes szakasz, 3) a betegség tetőfoka, kritikus periódus 4) lábadozás időszaka.

Mennél nagyobb a sugárdózis annál kifejezettebbek a bevezető tünetek, rövi-

debb a lappangási időszak, súlyosabbak a kritikus szakasz tünetei, és rosszabbak a túlélés kilátásai.

Az akut sugárbetegség terápiája

A gyógykezelés rendkívül nehéz feladat. Extrém, nagy dózisu besugárzás esetén a beteg menthetetlen. Kicsiny besugárzás után aktív terápiás beavatkozás nélkül is bekövetkezik a gyógyulás. Gyógykezelésben részesíteni így elsősorban azokat a betegeket kell és érdemes, akik 200 és 1000 rad közötti dózisu egészségtesztbesugárzást kaptak. Egyelőre nincs olyan gyógyszer, vagy gyógykezelés, amely specifikusan gyógyítana a sugárbetegséget. A terápia tehát tüneti, célja a beteg átvészelése a betegség kritikus periódusán.

dr. Debreczeni László

Pályázat

A Magyar Köztársaság Belügyminisztériuma pályázatot hirdet „Műszaki tudományos alkotások versenypályázata” címmel. A pályázaton a műszaki, tudományos alkotások szerzői vehetnek részt. A pályázat célja: a kiemelkedő jelentőségű megoldások, a szellemi alkotómunka és a műszaki tudományos alkotások megvalósítása, amelyek eredményesen járulnak hozzá a Belügyminisztérium tevékenységi körébe tartozó feladatok megoldásához.

A pályázatra benyújtható mindazon alkotás (újítás, találmány, software stb.), amely valamely műszaki, szervezési feladat magasabb szintű megoldását célozza, elsősorban az alábbi területeken: közigazgatás; közrendvédelem és közlekedésrendészet; személy- és vagyonbiztonság; számítástechnika, ügyviteltechnika, híradástechnika, tüzoltó- és gépjárműtechnika, oktatás, képzés.

A díjakat bizottság javaslata alapján ítéli oda a belügyminiszter a következő megoszlásban: I. díj 100 000 forint (2 db), II. díj 50 000 forint (3 db), III. díj 30 000 forint (5 db). Ezenkívül még különdíjak odaítélésére is sor kerül. A pályázatok beküldésének határideje: 1990. december 31. Teljes és részletes felvilágosítást ad: Berhidaj Lajos, Központ. IV. em. 411. Telefon: 32-67.

Dr. Roisz Andrásné

Gondolatok a környezetvédelemről

Mai, szokimondó világunkban mind többször kerülnek előtérbe ilyen-olyan aggodásaink. Vél, vagy valós sérelmek kerülnek egyre-másra reflektorténybe. Vitathatatlan, sok felvetésnek van valós alapja, mely azonban hozzá nem értéssel, esetenként rosszul, esetenként párosul. Több esetben olyanok is nyilatkoznak újságoknak és állnak kamera elé, kik vajmi keveset tudnak, de jól-fésülten azért nyilatkoznak. Sok ilyen úriember nyilatkozott már a nagy szólás-szabadságot kihasználva vállalatunk tevékenységéről, az uránbányászat környezetszennyezéséről.

A vállalati szakembergárda, jóllehet minden fórumot megragad, hogy adatokkal, észérvekkel bizonyítsa, mi miként is van. De hát a nagyérdemű közül többen úgy gondolkodnak, hogy mosakodás ez, s a kívülálló „jólértesülteknek” van igaza. Legutóbb a zagytarozó sorsa okozott némi vihart, mondván, a vihar szél a zagytarozó porával sózza be a pellérdi kerteket, tsz-földeket. Többszöri vizsgálatok eredménye bizonyítja, semmivel sem szennyezettebb az itt termelt paprika, mint a makiói hagyma. De az emberek — nem csak itt — továbbra is aggodnak.

— **Miért?** — kérdezem dr. Bárány Imre vegyész-mérnököt, környezetvédelmi szakmérnököt, a vállalat környezet- és sugárvédelem területi főmérnökét. — Alvin Weiberg idézte — válaszol a főmérnök —, hogy a társadalomban érzelmi félelem hatalmasodott el az ipari és műszaki forradalom veszélyeivel kapcsolatban. Annak ellenére, hogy az ipari forradalom kibontakozása óta az iparosított országokban az átlagos életkor kétszeresére nőtt a fejletlen országokban élők átlagéletkorának.

— Ez az aggodalom az utóbbi időben különösen a nukleáris anyagok alkalmazási területeire koncentráldott, de tetten érhető a környezetvédelem szinte minden területén. Sokan ellenzik a nukleáris anyagok bányászatát, feldolgozását, az atomerőművek üzemeltetését, a veszélyes hulladékok elégetését, feldolgozását végző üzemek és veszélyes hulladékok lerakó helyeinek a létesítését. Maholnap szokássá válnak a tiltakozások. Elég példaként említeni a dorogi hulladékégetővel, a gyöngyösi használt akkumulá-

tor feldolgozó üzemmel, az ófalui atomtemetővel összefüggő tiltakozásokat. De ide sorolhatjuk a mi tervezett hulladéklerakónkkal kapcsolatos ellenérzéseket, megnyilatkozásokat is. Ugyanez a fajta érzelmi aggodás, sok-sok téves né-

ből valóban nagy ügy kezelekedett. Azóta több ellenőrző vizsgálatot végeztek, végeztek. Ezek milyen eredményeket hoztak?

— Két sorozat mintát vett és elemzett a Baranya Megyei Kőjál és a Baranya Megyei Állat-

zet tapasztalható napjainkban a MÉV működésével, környezetének állapotával és annak megítélésével kapcsolatban is.

— **Konkrétan mire gondol?**

— Névtelen telefonálóknak felelősségre benünk azért, hogy a meddőt még mindig oda hordjuk, ahová eddig, hogy a zagytarozókat miért nem számoljuk fel, hogy vihar esetén „sötét radioaktív porfelhők” árasztják el Pellérdet, hogy az urán „veszélyeztetni a környező lakosságot”, sőt, Pécs lakosságát is. Olyan tévhit is van, hogy Pécsről elmene-külnek a fiatalok, mert a gyermek nemzését is kockázatosnak vélik az urán miatt.

— Szenzációt sugalló újságcikkek jelennek meg: „Közöljük az uránbánya szigorúan titkos adatait”, „Pellérdi háttérsugárzás”, „Gammasugár a zsebben”, „Német környezetvédő az uránbánya veszélyességéről”, „Vettünk egy vödör uránt”. A rádió, majd a televízió röpitette szét a hírt, mely szerint Pellérd határában a saláta és a búzamintákban bizonyos radio-elemek koncentrációja a szokásos értéknél egy-két nagyságrenddel nagyobb.

— **A pellérdi híradások-**

egészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomás. A minták között volt káposzta, tök, cukorrépa, búza, lucerna és valamennyi növény talajából is vettek mintát. A mintákat természetesen a pellérdi kertekből és Pellérd határából szedték.

— Egyetlen mérési eredmény sem igazolta azt a magas értéket, amely a lakosság által beszállított mintákban volt. A vállalat 1963 óta végez rendszeres vizsgálatokat a környezet levegőjéből, vízeiből, talajából és növényzetéből, de ezek az eredmények sem mutattak még az említett kritikus eredményhez hasonló rendelkezést. Az említett vizsgálatok alapján ezt a kényes, nagy port kavaráó ügyet megnyugtatóan lezártnak tekinthetjük.

— Idézem a Baranya Megyei Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomás szakvéleményét a vizsgálatokról: „A növényi minták összes béta és gamma aktivitása nem tér el az országos átlagértékektől, és megegyezik a júniusban vett minták megfelelő értékeivel. Elmondható ugyanez a talajmintákról is. Az összes bétaaktivitás, a természetes és mesterséges gamma-

izotópok mennyisége a szokásos értékekkel azonos. Kiugró aktivitás értékeket nem találtunk.”

A Baranya Megyei Kőjál szakvéleménye is a fenti megállapításokat tartalmazza.

— **Mivel magyarázhatók mégis az aggodó, bizalmatlan, sokszor rosszindulatú vélekedések?**

— Ezek a vélemények sok tekintetben érthetőek. „Szigorúan titkos!” volt körülöttünk minden 1989. év végéig, majd hirtelen a lélegzésünk is az volt. Ezt az állapotot ránk kényszerítették, sokan korábban sem értettünk ezzel egyet, de nem lehetett tenni ellene. Érthetően tételezte fel sok ember, hogy azért titkolózunk, mert van mit, pedig sohasem volt mit titkolni.

— A másik tényező az, hogy a szovjet gazdasági kapcsolatrendszerünk miatt ma „hivatalból” nem lehetünk népszerűek. A demokrácia gyakorlásában való járatlanságunk miatt pedig szélsőséges és át nem gondolt vélekedések is röpködnek különböző szinteken. Ezek között van

nem az újságírókról és a tv-riporterekről is elmondható.

— **Mindezt tudva, mit tesznek annak érdekében, hogy a lakosság valós képet kapjon a vállalatról, elsősorban a környezet állapotáról és annak minőségéről, hogy végre valahára megszűnjön az aggodalom?**

— Mindent megteszünk a lakosság tájékoztatására, teljesen nyitottak vagyunk. Elmentünk a környező településekre, falugyűléseire, ahol tájékoztattunk a környezetünk állapotáról és rekultivációs elképzeléseinkről. Mindenütt azt tapasztaltuk, oldódott a feszültség. A korábban szigorúan titkos adatainkat a környezet radiológiai jellemzőiről minden érdeklődőnek megmutatjuk, átadjuk. Bárki szétnevezhet a vállalat területén, mindent megnézhet ha akar mérhet, mintát vehet és vihet. Azt tapasztaljuk, ez a nyíltság, együttműködés eloszlatja a kétségeket, csökkenti a bizalmatlanságot, megnyugtató az érdeklődőket és megszünteti az indokolatlan aggodásokat.

— **A vállalat kezdete óta, de napjainkban különösen sok a mendemonda a sugárveszélyről. Miként tudná érzékelteni ezt a vállalat dolgozóira vonatkoztatva?**

— Általában eltúlzott a sugárveszély, néha még a szakmában jártasak körében is. A rákos megbetegedések és a kapott dózis között az ICRP (Nemzetközi Sugárvédelmi Bizottság) az alábbi összefüggést alkalmazza a hivatalos becsléseknel: $16,5 \times 10^{-6}$ mSv, ebből mindenki számolhat az alábbi adatokkal: Sugárveszélyes munkahelyeken a korlát 50 mSv év, az EDÜ dolgozóinak sugárterhelése körülbelül 5 mSv év. A természetes háttérsugárzásból kapott dózis 2,4 mSv év. Egy mSv kockázata egyenlő egy csomag cigarettakockázatával, tehát, aki öt csomag cigarettánál többet szív el évente, nagyobb kockázatnak van kitéve, mint az EDÜ dolgozó a sugárzástól. A hirosimai és a nagaszaki tapasztalatok szerint a 100 mSv év dózis a rák kockázatát

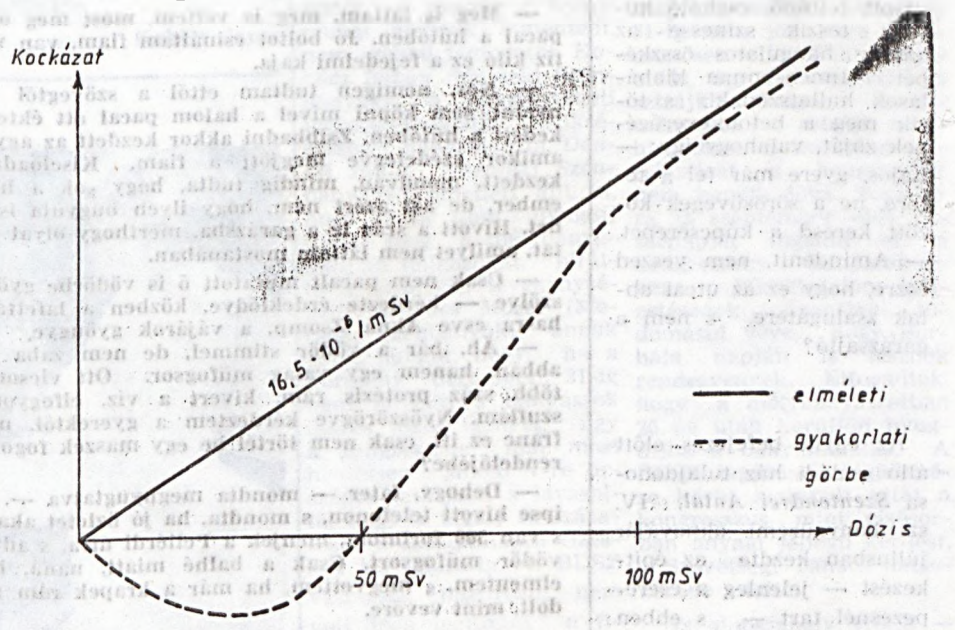
mányos vizsgálatokon alapuló tapasztalatot mondanék. Angliában és az USA-ban, majd Svédországban, Finnországban és Kínában vizsgálták azon személyeket, akik 10–50 mSv év dózis egyenértékűt kaptak, és minden vizsgálat azt igazolta, hogy ebben a népességben kisebb a rák kockázata, mint a lakosság egyéb részeinél. Tehát ebben a dózistartományban nem lineáris az említett $16,5 \times 10^{-6}$ mSv függvény. Azaz ennek a nagyságrendű dózistnak rák kockázatot csökkentő hatása van.

— **A mi vizsgálatunk is a fenti összefüggést igazolja, bányászaink tüdőrákos megbetegedésének az arányszáma nem éri el az országos átlagot.**

— **Hihetetlennek és talán butának is tűnhet a kérdés, de ezek szerint, a kis dózisok használnak az egészségnek?**

— Nincs kizárva, hogy a sugárbiológiai tudomány a közeljövőben megerősíti ezeket a ma még meghökkenítőnek tűnő eredményeket. Ezek ismeretében belátható, hogy a MÉV dolgozóira nézve a sugárzás okozta többlet rákkockázat (az előbb már említett 20 százalékos fölé!) elhanyagolhatóan kicsi, vagy nincs is. Ezt hivatott illusztrálni az alábbi grafikon. Mindezek után nyugodt szívvel jelentem ki azt is, hogy a környezet lakói esetében a MÉV okozta többletkockázat fel sem vetődhet. Az ösztözet tehát nem a vállalat és annak környezete felé kell irányítani, hanem a 20 százalékos rákkockázatot jelentő egyéb tényezőkre.

— **Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a sugárdózisokat nem kell tovább csökkenteni, hiszen az ALARA-elv (a sugárzást a lehető legkevesebb értékig csökkenteni kell tartani) ránk is kötelező. Azt sem jelenti, hogy környezetünket nem kell rendbetenni, rekultiválni. A környezetünket természetesen rendbe fogjuk tenni a most készülő követelményrendszer, környezetvédelmi hatástanulmány és környezetvédelmi, rekultivációs tervek alapján, az illetékes hatóságokkal egyetértésben.**

ném, aki szerint a jelen (ami sajnos 20, százalék egyébként is) 0,1–0,3 százalékkal növelte. Csernobil hatását még vizsgálják, de a kapcsolódó rémhírek közismertek.

— **Még egy szinte hihetetlennek tűnő, de tud-**

Azt azonban látni kell, hogy nem indokolt ezt a problémarendszert annyira feltupírozni, amennyire ezt néhányan teszik — mondotta végezetül a többdiplomás szakember.

Veress Tamás

Építkez(z)ünk

Az ország nehéz gazdasági helyzete nem csak a külföldi adóssághalmánnyal mérhető, hanem elsősorban azzal, hogy az állampolgárok pénztárcája egyre vékonyabb. Igaz, sokan úgy is megfogalmazzák a jelen helyzetet, hogy míg az egyik oldalon mindinkább növekszik az elszegényedők „tábora”, addig a másik oldalon számottevő a jólétben dúskálók száma. Középpont helyezkednek el azok, akik a már megszokott életmódot igyekeznek tartani, mi több, egy halom adósságot a nyakukba véve azon javítani. Az ő helyzetük cseppet sem irigylésre méltó, különösen, ha arra gondolunk, hogy az inflációval egyenes arányban gondjaik a jövőben feltehetően sokasodnak majd.

Patacs nyugati részén új lakótelep „bontogatja szárnyait”. Az építkezések összevisszasága ma még nem sejteti azt a rendezettséget, amit azonban a tervrajz már jól érzékeltet, hogy milyen is lesz ez a kialakulófélben lévő családiházak lakónegyede. Majd mindenütt befejezés előtt álló, félkész, s éppen csak megkezdett építkezések mutatják a leendő tulajdonosok szorgoskodását. Tégla- és cseréphegyek, faanyagok, munkagödörök, s itt-ott feltűnő, csaholó kutyák teszik színessé az armagy hangulatos összképet. Innen-onnan kiabálások hallatszanak, s törik meg a betonkeverőgépek zaját, valahogy így: — Lajos, gyere már fel a tetőre, ne a sörösüvegek között keresd a kúpcserépet. — Amindenit, nem veszed észre, hogy ez az utcai ablak zsalugátere, s nem a garázsajtó?

Az egyik befejezés előtt álló családi ház tulajdonosa Szentendrei Antal, IV. sz. bányászati aknavájár júliusban kezdte az építkezést — jelenleg a cserepezésnél tart —, s ebben az évben még a belső vakolással szeretne végezni. A költözködést a jövő év júliusára tervezi. Az építkezésről, a nehézségekről, az anyagiakról a következőket mondta:

— Minden létező kölcsönt igénybe vettem, s baráti segítséggel jutottam el idáig. Legtöbbet az öcsém segített, s segít most is, s nagy szerepe van abban, hogy idáig jutottunk. Az építőanyagok beszerzése ma már nem jelent gondot, mivel túlkínálat van, de az igaz, hogy anyagilag csak úgy éri meg, ha az építkező a gyártótól vásárol, mivel a viszonteladók 50–100 százalékos haszonnal dolgoznak. Az építkezéssel járó fáradságokat leszámítva, s eltekintve a magas anyagáraktól, még mindig olcsóbb a családi ház-építés, mint a szövet-

kezeti lakás vásárlása. Arról nem is beszélve, hogy eddig lakásom volt, most viszont otthonom lesz. A ház 90 négyzetméter, plusz tetőtér, jelenleg 1,5 milliónál tartok, de a végösszeget ma még megsaccolni sem tudom. Ezért is kell az idén még sok mindent megcsinálni a házon, mert jövőre az infláció miatt még drágább lesz minden.

— A vállalati segítség — kölcsön, C-menetlevél — nagyon sokat ér, rengeteget jelent. Komolyan mondom, ha ez nincs, nem vágnék bele az építkezésbe.

Sárvári Zoltán, a III. sz. bányászati fenntartó vajúrára is itt építi családi otthonát. A hetven négyzetméter, plusz tetőtér beépítésű ház építési költségei — természetesen a telekárrel együtt — eddig 1,6 millió forintba kerültek, ő is a többi építkezőhöz hasonlóan családi, rokoni segítséggel építi „fészkeket”. Amíg Szentendrei Antalnak az építkezés fáradalmaiban a testvére a segítője, a testvére a segítője, addig Sárvári Zoltánnak rehabilitált bányász édesapja az, aki az építkezés oroszlátrészét felvállalta. Szerencsére nagy a rokonság, így mindig van, aki segít az építkezésben, mi több, azt is rebesgetik erre, hogy az édesanyja jó főztjére a hévvegeken többen is jönnek a kelle-ténél segíteni.

Az építkezők arról is beszéltek, hogy akadnak azért pénzügyi buktatók. Más-más módon lehet felvenni kölcsönöket, de erről az építkezők csak menet közben szereznek tudomást, s utólag fogják a fejüket, hogy komoly összegeket spórolhattak volna meg, ha az induláskor, időben és jól tájékoztatják őket. Így azonban mindenki megy a saját feje után, csak utóbb derül ki, hogy a kamatfeltételek a kölcsönformáknál változóak. Arról is szóltak, mintegy előre számolva a későbbi gondokkal, hogy a kölcsönök kamatai is változnak majd, így pontosan még nem

tudják, hogy milyen anyagi gondok elé néznek. Bizonyos értelemben Szentendrei Antal van a legjobb helyzetben, mivel az ő részlete havonta 3500 forint lesz. Igaz, jövőre nincs munkahelye, mivel az év végén igénybe veszi a 63 százalékos keresetkiegészítést. Sárvári Zoltán — bár nem mondta —, de nehéz helyzetben van, mivel 9600 forint lesz a havi törlesztő részlete és januártól nincs munkahelye.

Ma a fizetésből élők, családház-építők helyzete

cseppet sem rózsás. Még akkor sem, ha boldogan, rokoni, baráti összefogással építik családi otthonukat. Ezen nem változtat az sem, hogy a téglahordás, malterkeverés közben jut azért idő egy-egy Szalon sörre, a mama pincepörköltjére, hiszen az illat elszáll, a jegelt sör elfogy, míg az egymásba érő napi gondok, évtizedes adósság megmarad. Igaz, mindeközben a sok verejtékekkel felépített ház a családi fészkek melegét nyújtja, s ez feledteti a gondokat. Veress Tamás

Keresztrejtvény

1	N	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	N	12	13	S
14						15							16		
17					18		19					20			21
22				23		24		25	26			27			K
28			29				30		31	32					33
A		34					35		36						37
38	39		40		41						42	43			44
45		46		47				48		49		50	51		
52			53		54		55		56		57		58		
59			60	61		62		63				64			65
66				67	68						69				N
70			71					72		73					74
E		75				76	77		78				79		80
81	82				83		84	85					86		
87		88		89		90				91			92		
T				N								L			

Rejtvényünk vizs. 1., folytatva függ. 14. és 24. sorában egy időszerű aforizmat küldünk. Megfejtésül e sorokat kérjük elküldeni a szerkesztőség címére 1990. november 10-ig. A helyes megfejtést beküldők között könyvetek sorsolunk ki.

Vízszintes: 14. Végtelen trió! 15. Ebesztőóra. 16. Orvos — németül. 17. Közterület. 19. Sporteszköz. 21. Kicsinyítő képző. 22. Német névelő. 23. ... Tízsa vizét issza. 25. Hosszmérték rövidítés. 27. Nem azt. 28. N. K. 29. Kéziszerszám. 31. Férfinév. 33. Kérdés személyre. 34. Vízben tisztít. 35. 365 napontként. 37. Helyhatározó. 38. A. H. 40. Ocsárló. 42. Római ötvenegy. 44. I. P. 45. Lőcsémege. 47. Három — oroszul. 48. Öreg bácsi. 50. Ilyen lap is van. 52. Ismét. 54. Ezen a helyen. 56. TOR betűl. 58. Napszak. 59. J. L. 60. Mint a vizs. 29. 62. A jég hátán is megél. 65. Z. E. 66. Azonos betűk. 67. ... kaland. 69. Megkülönböztetésre szolgál. 70. L. K. 71. Terel. 72. Arany. 74. Kérdés személyre. 75. Tép. 76. Nikkel. 78. Kérdőszó. 79. Ektelen evőeszköz. 81. T. D. 84. Rak hangzól. 86. Páros forróláz. 87. Szélhártá. 89. Békés megyei város. 92. Derús történet.

Függőleges: 2. Levélben üzenetek. 3. Nikkel és arzen vegyjele. 4. Csepű (ford.). 5. S. L. 6. Római pénz. 7. Igen — angolul. 8. Azok a személyek. 9. N. K. 10. Lopva figyel. 11. Hegyes szerszám. 12. Gallium. 13. Menetrendi rövidítés. 19. Apró. 20. Beszéd egység. 23. Zárt csoport. 26. Oriási vállalat. 27. Női név. 29. Juh himje. 30. Közében javul. 32. Azonos betűk. 33. Fülbevaló. 36. ... kezdekkel! 39. Menedékhely. 41. Becézett Aranka. 43. Izomkötő. 46. Bróm. 49. Rom betűl. 51. A. E. 53. Római pénz. 55. Hangtalanul túloz. 57. Csillagkép. 61. Fafajta. 63. Női név. 64. Szintén nem. 68. Nem régi. 71. Testrészt. 73. Verskellék. 74. Szövet. 77. Fűzet. 79. Kemény fém. 80. Az orrunk érzékeli. 82. Pincezsig. 83. Darabos lekvár. 85. Hím állat. 86. Arra a helyre. 88. Lantán. 89. Szintén ne. 90. Rézvénytársaság. 91. Te — németül. 92. Asztálcium.

Juhász Károly

Lapunk október elsején számában küldt keresztrejtvény megfejtése:

Október szőnyegét szövik
öszl fénvek
Lázásra pirulnak az erdők,
s a rétek.

Könyvtudományban részese-
nek: Hermes Béla (Pécs, Adv
E. u. 59. 7623), Solymosi Gé-
záné (Központ), Teszlák László-
lóné (Pécs, Lánca u. 4b. 7626).

Egy vödör lócsitrom

— Ez a hidraulika is bekrepált — mondta a műszakkezdés után nem sokkal Csorga Lőrinc, majd odébb dobta a lafettát. — Ez már a negyedik a héten, ha így haladunk, hamarosan csakánnyal mehe-tünk neki ennek a bazi kemény kőnek — tette hozzá mérgesen.

— Én is majdnem bekrepáltam — váltott gyorsan csevelyre Feszeke Feri csillés —, amikor tegnap az-zal fogadtam az anyósom, hogy jó szorosan markol-jam meg a sörösüveget. — Minek, csak nincs valami baj? — kérdeztem gyorsan, mert arra gondoltam, az öregasszony megint kikezdett az újságkihordó fiúval.

— Baj nincs — mondta —, pont ellenkezően, öröm érte a házat egy kedves telefonálónak köszönhetően. Azt mondta ugyanis a telefonba egy bársonyos hang-ha most lerohanok a sarokra, 500 forintért kaphatok egy vödör pacalt. Azt is mondta, nem vicc ez, meg-láthatom, ha szedem a lábam, s ott vagyok sebtében.

— Meg is láttam, meg is vettem, most meg ott a pacal a hűtőben. Jó boltot csináltam fiam, van vagy tíz kiló ez a fejedelmi kaja.

— Nos, nemigen tudtam ettől a szövegtől sem nyelni, sem köpni mivel a halom pacal ott éktelen-kedett a hűtőben. Zsibbadni akkor kezdett az agyam, amikor szédelegve megjött a fiam. Kíselőadásba kezdett, mondván, mindig tudta, hogy sok a hülye ember, de azt azért nem, hogy ilyen bugyuta is le-het. Hivott a srác le a garázsba, merthogy olyat mut-at, amilyet nem láttam mostanában.

— Csak nem pacalt mutatott ő is vödörbe gyömő-szölve — kérdezte érdeklődve, közben a lafettában hasra esve Akna Zsomp, a vajúrók gyöngye.

— Ah, bár a vödör stimmel, de nem zaba volt abban, hanem egy valag műfogor. Ott viesszorgott több száz protézis rám, kivert a víz, elfogyott a szuflám. Nyöszörögve kérdeztem a gyerektől, mi a franc ez itt, csak nem törtél be egy maszok fogorvos rendelőjébe?

— Dehogy, fater — mondta megnyugtatóan —, egy ipse hívott telefonon, s mondta, ha jó üzletet akarok, s van 500 forintom, menjek a Pellérdi útra, s ad egy vödör műfogorsort. Csak a balhé miatt, naná, hogy elmentem, s megvettem, ha már a krapek rám gon-dolt, mint vevőre.

— Te úristen — csapott a homlokára a feltápászkodó Akna Zsomp —, ma reggel hiába kerestem a kocsimosó vödört, meg a szemetest és, hát amilyen örült ötletei vannak az én feleségemnek? Az képes ráérezni a vödörös kereskedelemre, s valamit majd ki-agyal; úgyis mindig arról kesereg, ha boltos lehet-tett volna, a mai világban a kakából is pénzt esi-nálna.

— Hát, hol dolgozik életed párja? — kérdezte úri fiúhoz méltóan Feszeke Feri.

— Hol, hol, hát a lovardában és, ha komolyra ve-szi a figurát, még képes öt forintért vödörből árulni a lócsitrom darabját. Ez az asszony képes arra is, hogy kimegy a térre, s beáll a Hunyadi lova mögé, s úgy árulja majd a külföldieknek a vödörből — szuvenirként — a pottyantott gömböket. A szar életbe!

— Jó firma a fiad is — szolt közbe a csapvez —, lehet, hogy ő vitte el azokat a fránya vödöröket. Én belőle inkább kinéznék valami ilyen hülyeséget.

— A nem, a gyerek nem ilyen, meghát ő vezető beosztásban dolgozik. Éreszállító, és a bikások mi a francot csinálnának egy-két vödörrel? Abba még benzint sem lehet lopni — mondta őszinte hitetlen-kedéssel Zsomp, a vajúró.

— Azt valóban nem — mondta a csapvez —, de megbocsáss, a te hülye fiadtól még kitelik, megál-lítják az úton, s ha kéri, ötszáz forintért ad egy vödör ércet. És biztosan van olyan hülye, aki ezt megteszi. Mert úgy gondolják, jó balhé ez, ennek a vállalatnak jól jön egy kis ingyen reklám, ebbe már úgy is annyian, annyiszor belerúgtak, miközbe a de-mokráciát harsogták a nagy magyar éjszakába. Az etikátlan mindenit!

— Azt meg végképp ne feledd — tette hozzá apáskodva a csapvez —, a hülyék mögé mindig oda állnak páran, hangosan persze, mert úgy még hihe-tőbb a bugyuta történet. Az meg világos, az egy-két hülye talál jó pár ökröt, akik még lehet tovább bu-ftítani. Pedig világos a képlet, aki vödörben vásárolja — mi több, telefonhívással — a pacalt, az ércet, az innen-onnan leszerelt rézvezeteket, annak rendőre van szüksége, nem pedig népszerűsége. Aki meg protéziseket, löszart árul vödörzám, annak a Rét utcában kell rendelnie egy vödör elmeosztályt.

— Na, de fődök — szolt közbe a csillés — lehet, hogy nincsenek is ilyen született hülyék, csak elbo-rult agyú, provokátor ipsék. Akik bebeszélnek a hen-tesnek, a Kőjáltól jöttek, a bikásnak, hogy sugárvé-delmi ellenőrök és vizsgálni akarják a pacalt, az ércet. Aztán amikor bedől a hentes, az éreszállító a trükknek, fizetnek balhéból az állelenőrök. Majd gyorsan, vödörstől rohannak egy szerkesztőségbe, s úgy írnak cikket a történetekről, mintha a hentes, a bikás beszélt volna rá őket az 500 forintos üzletre.

— Hát ezt mondom én is — mondta önértetesen Zsomp, a vajúró —, a fiam nem hülye, hogy magá-tól áruljon ércet. Árulnak itt úgy is sokmindent az emberek, elsősorban egymást, s mocskolják be, mert azt hiszik, ma élni így kell. Provokátorok eddig is voltak, ma is akadnak, jó pénzért, sztoriért az any-jukat is boldogan kilövik a sarokra. V. T.

MECSEKI Ércbányász

A MECSEKI ÉRCBANYASZATI VALLALAT DOLGOZOINAK LAPJA

XXVII. ÉVFOLYAM, 22. SZÁM

ÁRA: 2,30 FORINT

1990. NOVEMBER 15.

Már minden a kormányon múlik

Interjú a vezérigazgatóval

Egyre türelmetlenebb a várakozás, egyre sűrűsödnek az események, ahogy közeledik az év vége. Ezért kértük újra Varga Mihály vezérigazgatót, tájékoztatson bennünket, milyen új fejlemények vannak vállalatunk körül.

— Október közepén, bizalmi testületi ülésen Laczkó László főosztályvezető adott tájékoztatást, s e napon Brendan Hynes választott Horváth Sándor kérdéseire. Mitörtént azóta?

— Amint az az Ércbányász november 1-jei számában olvasható volt, Brendan Hynes úr is bejelentette, október végén közösen tárgyaltunk a Szovjetunióban. Tárgyalásunk egyik fő témája egy esetleges kereskedelmi szerződés kötése a Techsnab-exporthal, mely a végtermékünkre vonatkozna. Egyéb területen is kapcsolatunk vagyunk ezzel a szovjet külkereskedelmi vállalattal, de utunk célja az uránkoncentrátummal kapcsolatos szerződés megtárgyalása volt.

— A nyár folyamán járt nálunk a szovjet atomenergetikai és ipari minisztérium miniszter helyettese, Verhovij úr, aki már akkor kijelentette, hogy a Szovjetunió nem kíván vásárolni a kelet-európai országokból koncentrátumot, hajlandó azonban arra, hogy az atomerőművek fűtőeleméhez szükséges mennyiséget átvegye. Ez esetünkben durván évi 400 tonna uránkoncentrátumot jelent. Hozzá kell tennem, hogy ez a mennyiség is csak akkor nyer fogadóképességet a Szovjetunióban, ha csupán bérfeldolgozásra küldjük ki. Ennek lényegéről már több tájékoztatón szó esett. A mostani tárgyalásokon a szovjet fél ezt ismét megerősítette. A lényeg az, hogy kereskedelmi szerződés tehát nem köthető, amennyiben a magyar félnek szüksége van erre a mennyiségre, illetve az ebből gyártott fűtőelemre, akkor a Szovjetunióban van fogadási készség a feldolgozásra. Tehát a kérdésnek itt, Magyarországon kell eldőlnie. Rövidesen döntenie kell a magyar kormányoknak e kérdésről, és természetesen a döntés érinti majd a vállalat létét, jövőjét.

— Arról nincs tudomásunk, hogy a Glencar cégnek egyéb piaci lehetőségei vannak-e a világban. Amennyiben igen, úgy

nem szükséges a belföldi ellátásra gondolnunk, vagy belföldön a Magyar Villamos Művek Tröszttel kereskedelmi szerződést kötünk.

— A szovjet kollégák elmondták, hogy ők ezzel kívánják segítséget nyújtani ahhoz, hogy a vállalat továbbra is működjön, itt több, mint 2000 embernek munkahelye legyen, hiszen ők is tudják, hogy a mostani konjunktúrális mélypont 1995 körül megszűnik, az uránárak emelkedni fognak.

— A tárgyalások további szakaszában egyéb kérdésekről is szó esett, melyek nem érintették a vállalatunkat. A Glencar és a szovjet fél aranyérc bányászatáról és feldolgozásáról folytatott tárgyalást.

— Egyáltalán lehetséges volt konkrét kormányigéret nélkül tárgyalni?

— Amikor elterveztük, megszerveztük az utat, elhatároztuk ezt az október végi időpontot, mi úgy gondoltuk, hogy Magyarországon már tisztázódik a helyzet velünk kapcsolatban, s akkor a bérfeldolgozás kérdésében már tárgyalhattunk volna. Ez sajnos nem így történt, ezért nem tudunk az eltervezett témában teljes körű tárgyalást folytatni.

— A tárgyalások tehát, bár hasznosak voltak, igazán eredményesnek nem nevezhetők...

— Annyiban mégis eredményesek voltak, hogy a

szovjet féllel tovább már nem kell olyan tárgyalást folytatnunk, amelynek a lényege az lenne, hogy a Szovjetunió termelvényünket megvásárolja dollárért. Csak bérfeldolgozásról lehet szó, mely azt jelenti, hogy bizonyos mértékben csökken a Paksnak szállított fűtőanyag ára, amennyiben természetesen az MVMT és Paks ezt elfogadja.

— A tárgyalásokon a magyar kormányt képviselte valaki?

— Nem, ezen a tárgyaláson senki nem volt a kormány részéről.

— Vannak információk arról, hogy más kelet-európai országban találnak más megoldást az uránbányászat problémáinak megoldására.

— Igen, a Szovjetunióban is tudomásunkra hozták, hogy a csehszlovák uránbányászat és az atomenergetika egyesülést hozott létre. Csehszlovákia a Szovjetunióba küldi koncentrátum formájában azt a mennyiséget mely a fűtőeleméhez szükséges. Azt az utat járják tehát, amiben mi is gondolkodtunk. Természetesen ott, ezek szerint, a belső egyeztetés könnyebben ment, mint nálunk. Ez itt még vissza van, tárgyalnunk kell az MVMT-vel, de hangsúlyozom, hogy ez nem csupán a két vállalat kompetenciája, a kormánynak kell a döntő szót kimondani.

— A hírközlő szervek közölték, hogy a Szovjetunió október 20-tól érvénytelennek tekinti a magyar —szovjet kereskedelemre vonatkozó azonnali fizetés, a promt inkasszó rendszerét. Hogy érint ez bennünket?

— Még nem tudjuk. Érvényes szerződésünk van a 485 tonna koncentrátum kiszállítására, a Szovjetunió eddig hajszál pontosan eleget tett fizetési kötelezettségének. Néhány nap múltán talán többet mondhatok erről.

— Azon kívül, hogy most minden erőnkkel azt szorgalmazzuk, hogy a kormány minél előbb napirendre tűzze helyzetünket, mik az elkövetkező napok tervei?

— A Glencar által elkészített közösvállalati szerződéstervezet átdolgozásra kerül magyar jogi fogalmak alkalmazásával, és a társasági törvény figyelembe vételével. Úgy gondolom, rövidebb, tömörebb formában, de ez lenne az alapja a kormány elé benyújtandó előterjesztésnek. Az előzetes anyagot október 30-án az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumban tárgyalták egy szakértői értekezleten, e hó 9-re készült el a végleges, mely alapja a kormányelőterjesztésnek. További időpontot sajnos még nem tudunk, de érezzük szükségességét.

Kablár János

Meddig dolgozik még a fúrókecs? Fotó: Csöndör

Ülésezett a BDSZ XXV. kongresszusa

Az ismert okok miatt csak egyórás késéssel és foghíjas sorokkal kezdhette meg munkáját október 26-án a BDSZ kongresszusa. A szövetségi tanács javaslatára megtárgyalták az alapszabály módosítását, aktualizálták a szövetség programját és megválasztották a számvizsgáló bizottságot. Felmerült még, hogy válasszák újjá a tisztviselőket is de ezt a javaslatot a kongresszus lezavazta.

A szövetség programjához (melyből lapunkban a legfontosabb részeket közöljük) Korompai Péter, a BDSZ titkára fűzött szóbeli kiegészítést. Röviden értékelte a figyelmeztető sztrájk eredményeit, megállapítva, hogy a kormány nem adott garanciát a követelések teljesítésére, ezért a megalakult sztrájkbizottságot továbbra is fenn kell tartani. Konkret sztrájkhatáridőt most nem javasolt kitűzni, az a bizottság feladata lesz. Kiemelte, hogy a szakszervezet nem támogatja azokat a gazdasági vezetőket, akik nem fogadják el a partnereknek a szakszervezeteket. Szükségesnek tartotta beépíteni a programba, hogy a szakszervezet harcol a bányamunkások áramdíj-kedvezményéért, és a jogsegélyszolgálat fenntartásáért. Javasolta, a kongresszus szavazza meg a BDSZ csatlakozását a Brüsszeli Szabad Szakszervezetek Szövetségének Bányászati és Energiaipari Szervezetéhez. Kérte, hogy a kongresszus foglaljon állást, milyen legyen a viszonyunk a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségéhez. A kongresszus állásfoglalását kérte a Borbála-napi ünnepségek, illetve a Bányamunkás c. lap megjelenése ügyében.

A program vitájában hozzászólt Jambriček József (Mecseki Szénbányák), aki kevesellte a program konkrétságát, Kármán Csaba (Mátraaljai Szénbányák), aki felhívta a figyelmet arra, hogy azokat a gazdasági vezetőket, akik eltávolodnak a szakszervezettől, s csupán a hatalmakat akarják átmenteni, nem szabad támogatni, Kovács István (Mecseki Szénbányák) a szakszervezeti jogsegélyszolgálat szükségességét hangsúlyozta, Dencsi János (Mecseki Szénbányák) amellett állt ki, hogy 25 év után nyugdíj illesse meg a mélybányászokban dolgozókat, bírálta a MSZOSZ tevékenységét, Korács Mózes (Mecseki Szénbányák) annak adott hangot, hogy, ha a kormány december 31-ig nem teljesíti a bányászok összes jogos igényét, úgy a kongresszus már most hirdessen január 7-re országos sztrájkot, s javasolta, hogy a tagdíj 10 százalékat a sztrájkalapra fizessék be. Bírálta a BDSZ vezetését, mondván, nem volt joga leállítani a figyelmeztető sztrájkot.

Szemán István (UDSZ) amellett érvelt — s ezt az itt dolgozó rehabilitáltak ügyintézésével támasztotta alá —, hogy csatlakozzunk a MSZOSZ-hoz, szükséges, célszerű, jó, ha magunk mögött tudjuk a bányász-társadalmat, s jó, ha az ügyek intézői is tudják, tömegek állnak mögöttünk. Foglalkozott még a bányász keresetkiegészítés karbantartásának szükségességével.

A vitában felszólt még Nagy Sándor, a MSZOSZ elnöke és Schalkhammer Antal, a BDSZ főtitkára is.

A programmal kapcsolatban a kongresszus négy konkrét kérdésben külön határozott. Elfogadta, hogy amennyiben a humán-csoomag kezelésében december 31-ig nem jön létre kölcsönösen elfogadható megoldás, úgy felhatalmazza a sztrájkbizottságot, kezdeményezze a sztrájk meghirdetését. Sztrájkalap létrehozását a kongresszus nem hagyta jóvá. Továbbra is szeptember első vasárnapját fogadta el a kongresszus bányásznapként, a hűségjuttalom kifizetésének időpontjául, tudomásul véve, hogy Borbála napján is lesznek rendezvények. Elfogadták, hogy a mélybányászokban 25 év után kerüljön nyugdíjba a bányamunkás. A BDSZ lapjának megjelenése körül kialakult vitát a kongresszus, mint első sorban anyagi jellegű kérdést, a Szövetségi Tanács hatáskörébe utalta.

Az alapszabály vitája — jogi, formai kérdések hozszadalmis tárgyalása — után a kongresszus elfogadta az új alapszabályt, majd megválasztotta az új számvizsgáló bizottságot.

Szabó László (UDSZ) elmondta hozzászólásában, hogy, mint a kongresszus jelölőbizottságának elnöke országsgazerte sok föld alatti

dolgozóval beszélt, akik azt kérték, a szakszervezet ne vállaljon olyan feladatokat, melyek nem rá tartoznak, de a humán-csoomag követeléseit fenn kell tartani, hiszen az igazságtalan adóztatás fennmaradt. A dolgozók megbízásából elmondta, igazságosabbnak tartaná, ha a 25 év szolgálati idő helyett 5000 vajúvégi műszakot fogadna el a kongresszus. Javasolta, a sztrájkbizottság folytassa munkáját, általános sztrájkra azonban a kongresszus ne határozzon meg időpontot, azt a szükséglet tegye időszerűvé. Az egyeséges bányászszakszervezet mellett foglalt állást.

Petschnig Károly (MSZB) azt kérte a kongresszustól, hogy jobban figyeljenek a nyugdíjasokra, hiszen számuk egyre nő, a támogatás pedig csökken. Nagy Tibor (Borsodi Szénbányák) a program átalakítását javasolta, azt, hogy el kell kerülni az egymásra mutogatást. Vasas Mihály (Tatabányai Szénbányák) a fő célként megfogalmazta a munkahelyek biztonságát, tisztességes bért, a bányamunka presztízsének visszaállítását, javasolta, a BDSZ maradjon a MSZOSZ keretében, hiszen az akár vagyonával is támogatta volna a bányászok figyelmeztető sztrájkját.

Szemán István (UDSZ) amellett érvelt — s ezt az itt dolgozó rehabilitáltak ügyintézésével támasztotta alá —, hogy csatlakozzunk a MSZOSZ-hoz, szükséges, célszerű, jó, ha magunk mögött tudjuk a bányász-társadalmat, s jó, ha az ügyek intézői is tudják, tömegek állnak mögöttünk. Foglalkozott még a bányász keresetkiegészítés karbantartásának szükségességével.

A vitában felszólt még Nagy Sándor, a MSZOSZ elnöke és Schalkhammer Antal, a BDSZ főtitkára is.

A programmal kapcsolatban a kongresszus négy konkrét kérdésben külön határozott. Elfogadta, hogy amennyiben a humán-csoomag kezelésében december 31-ig nem jön létre kölcsönösen elfogadható megoldás, úgy felhatalmazza a sztrájkbizottságot, kezdeményezze a sztrájk meghirdetését. Sztrájkalap létrehozását a kongresszus nem hagyta jóvá. Továbbra is szeptember első vasárnapját fogadta el a kongresszus bányásznapként, a hűségjuttalom kifizetésének időpontjául, tudomásul véve, hogy Borbála napján is lesznek rendezvények. Elfogadták, hogy a mélybányászokban 25 év után kerüljön nyugdíjba a bányamunkás. A BDSZ lapjának megjelenése körül kialakult vitát a kongresszus, mint első sorban anyagi jellegű kérdést, a Szövetségi Tanács hatáskörébe utalta.

Az alapszabály vitája — jogi, formai kérdések hozszadalmis tárgyalása — után a kongresszus elfogadta az új alapszabályt, majd megválasztotta az új számvizsgáló bizottságot.

Szabó László (UDSZ) elmondta hozzászólásában, hogy, mint a kongresszus jelölőbizottságának elnöke országsgazerte sok föld alatti

Kablár János

A Bányai Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének programja (részletek)

A Bányai Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége rendkívüli kongresszusán — a XXIV. kongresszus határozataira építve — kialakította állásfoglalását a bányai és energiaipari ágazatokban dolgozók érdekében vállalt kötelezettségekről, véleményt alkotott az energiapolitikai koncepcióról, valamint meghatározta a szakszervezet feladatait:

— A munkavállalók részére jelenleg legfontosabb a munkahelyek megőrzése, a létbizonytalanság minimalizálása csökkentése. Ennek érdekében a foglalkoztatáspolitikai olyan stratégiáját támogatjuk, amely a munkanélküli segély elterjesztésével szemben a munkahelyek megtartását, illetve a dolgozók újbóli elhelyezkedését helyezi előtérbe.

— A munkanélkül maradó munkavállalók állami hitelreinek fizetési kötelezettségét fel kell függeszteni. Az új munkaviszony létesítése után a törlesztési előírásokat az új munkabérral arányosan kell megállapítani.

— Következetes érdekégyeztetéssel el kell érni, hogy 1991. évtől a munkavállalók legalább a bázis évi átlagos ipari bérfejlésben részesüljenek. Kezdeményezzük, hogy 1991. évben és azt követően minden munkakategóriában a munkabér alsó határa legalább 10 százalékkal haladja meg a központi alólírt bérkategória alsó határokat.

— Tovább harcolunk azért, hogy a bányászati húsgyártalom és a föld alatti pótlék igazságtalan adóztatását a kormány szüntesse meg.

— Az üdültetés kedvezményzettségének fenntartásául egyetértve kérjük a gyógyüdültetés költségvetésből való támogatási rendszerének fenntartását. Kollektív szerződéseinkben el kell érni a végkielégítés, a tizenharmadik havi munkabér és az általános üdülési segély rendszerének bevezetését.

— Rövid- és hosszabb távú nyugdíjtörvény módosításánál vegyük figyelembe a különleges, minden más szakmától eltérő — a szervezetet legjobban igénybe vevő — nehéz bányamunka elismerését.

— Szükséges a régen megállapított nyugdíjak során kívüli, differenciált emelése és valamennyi nyugdíj értékmegőrzése. Vállalati és szakszervezeti erőforrásokkal — alapítványokkal, vállalkozásokkal — is segítjük az arra rászoruló idős nyugdíjasokat és özvegyeket.

— A jelenleg érvényes társadalombiztosítási jogrendszer ellentmondásait oldják fel.

— Tartsák fenn a szociálpolitikai vívmányokat. (Egészségügyi, szociális intézmények megtartása, védő és munkaruha biztosítása, étkeztetés megszervezése stb.)

— Módosítsák a munkaerő mobilitása érdekében a lakásgazdálkodás rendszerét.

— Az egészségre különösen ártalmas, a szervezet idő előtti elhasználódását eredményező munkakörökben vizsgálni kell az emberi szervezetért hatásokat, gondoskodni kell a műszaki, technológiai védelmi rendszerekről, szükség esetén az objektíven mért adatok alapján meg kell oldani az adott munkakörökben dolgozók kedvezményben való jogosultságát.

— Folytassák a munkavállalókat ért sokirányú károsító tényezők további komplex kutatását, különös tekintettel a foglalkozási ártalmakra, kiterjesztve az érrendszeri, mozgásszervi megbetegedésekre is.

— Önálló törvényként, vagy a balesetbiztosítási rendszeren belül oldják meg a bányamunka során megváltozott munkaképességű dolgozók egészségkárosodási járadékának a bevezetését. Az átmeneti időszakokra a rehabilitációs keresetkiegészítés rehabilitációs járadékként kerüljön folyósításra, nem köve azt munkavégzéshez.

— Az üzemegészségügyi szolgálatot a jövőben is fő követelményként kérjük fenntartani. Szorgalmazzuk az üzemegészségügyben dolgozók vállalati állományba történő átvételét, beillesztve őket a vállalati szervezeti rendszerébe.

— Fenn kell tartani a bányász hagyományokat és a szakmakultúrát ápoló vívmányokat.

— A kockázati és biztosítási alapon nyugvó társadalombiztosítási ágazatokban külön törvény szavatolja a bányamunkások ellátásait.

— Továbbra is biztosítsák a szakszervezeti tagdíj adómentességét.

— Olyan célirányos képzés, átképzés bevezetését támogatjuk, amely elsősorban a még munkaviszonyban állók között kerül megszervezésre. Sajátos szakszervezeti programok alapján aktívan is részt kívánunk venni az átképzésekben és a vállalkozások segítségével.

— Minden szinten támogatjuk a bérliberalizáció bevezetésének gondolatát, mert elviselhetetlen a munkavállalók részére a piaci szabádár és szabályozott munkabér ellentmondása. Ennek érdekében kicmelt figyelmet kell fordítani az egységes ár-, bérrreform előbbi kialakítására.

A benzinlázadás foglyai voltunk

Nyilván mindenkinek megvan a maga október 26-ai története. A mi kilencünk története abban különbözik a többitől, hogy azt meséli el, miért képviselte vállalatunk szakszervezeti tagságát csupán csonka delegáció a BDSZ kongresszusán.

Kora hajnalban, kimélve a család később kelő tagjait, nem kapesoltam be a rádiót. Autóbuszal igyekeztem a fél hatos randevúra a hétemeletesekhez, az indulás helyszínére. A buszon semmi különös nem történt, két idősebb férfi indulatos hangon szidta a kormányt az új üzemanyagárak miatt, egy idős úr szinte kiabálva „antallozott”. Szóval, semmi rendkívüli.

Időben indultunk. A budai vámnál személytaxisok álltak kereszthez, a torlasz akkor képződhetett, csak néhány autós és buszos állt még ott. Gyorsan visszafordultunk, s a gázgyár melletti úton, majd sáros földutakon megkerültük az akadályt. Irány Budapest. Kömlődön a szokásos rövid megállás, lángos, tea, kávé, s gyorsan tovább. Még időben voltunk. Dunaföldvart elhagyva két halszállító teherautó állt kereszthez, de néhány perc után felszabadult az út. A dunaújvárosi benzinkutat elhagyva értük el a számkúra végső akadályt. Amíg a szem ellátott, az úton végig kereszthez teherautók, taxik és várakozók.

Vissza Dunaújvárosba. Egy presszóból félórás vonalra várás után telefon a BDSZ-be: mit tegyünk. Kóczy József titkár megnyugtatót bennünket. A BDSZ kérte a fuvarozókat, engedjék át a kongresszusra érkezőket, hivalkozunk rájuk. Nem baj, ha késünk, csak jöjünk...

Újra a torlasznál. Többségünk egyenruhában. Kiszállunk, mondjuk a magunkét. Fiatal gépkocsivezetők egymással vitatkoznak, átengedjenek-e bennünket. Érvek, ellenérvek. Az utóbbiakat végül leszereli egy idősebb, határozott hang. A bányászok mellettünk vannak. Ha irigyled őket, menj le a bányába te is.

— Sárga mikro bányászokkal, mehet — mondják be az URH-n. Elindulunk. Haladunk vagy száz métert, újra torlasz.

— Hagyjátok el — mondja az egyik gépkocsivezető — kilométereken keresztül így állunk. Kizárt, hogy átjussatok.

Beszélgünk velük. Elszántak. Ha kell, három napig is itt állnak. Hallgatjuk a híreket a rádióban, bemondja, hogy ülésezik a BDSZ kongresszusa. Mi meg itt ülünk és várunk. Órákat. Dél felé jár, meg egyezés nincs, még csak kilátás sincs rá.

Vissza Dunaújvárosba. Telefonálni próbálunk. Egy órát várunk a vonalra. Végre beszélünk a vállalattal, üzenet nincs számunkra, mi üzenjük, valahogy majd csak hazajutunk. Irány a vasútállomás. Ha vonattal fel is jutunk Pécsre, hogyan és mikor jutunk haza? Inkább vissza Pécsre.

Én mégis Pécsre választom. Van hol aludnom, holnap meg csak lesz valahogy.

Délután négykor, a veszprémi küldöttséggel egy időben, betoppanok a kongresszusra.

A vállalati delegáció este hétkor Pécsre érkezett. Bokros József gépkocsivezető a „sárga mikroval” szombaton délután megerkezett a garázsba. Több, mint harminc órával az indulás után.

Vállalatunk szakszervezeti tagságát Horváth Sándor, Szabó László és Szemán István képviselte a BDSZ kongresszusán, ők előbb, más útvonalon indultak, és szerencséjük volt. Hazafelé is. Szombaton hajnali fél háromkor már itthon is voltak. K. J.

IV. Bányaeegészségügyi konferencia Pécsen

A Magyar Tudományos Akadémia pécsi Akadémiai Bizottsága Bányaeegészségügyi és Bányászati Ergonómiai Munkabizottsága és az OMBKE Bányászati Ergonómiai Munkabizottsága rendezésében háromnapos konferenciára került sor október 29—31-én Pécsen, a PAB székházában. A Szovjetunióból, Lengyelországból és Csehszlovákiából érkezett számos rangos külföldi résztvevőn kívül jelen voltak a magyar bányaeegészségügy elismert szakemberei, bányai és üzemorvosok, a POTE kutatóorvosai, közigazdászok, bányamérnökök és egyéb műszaki szakemberek, pszichológusok.

A több, mint ötven rangos előadás az alábbi fő témaköröket ölelte fel: 1. Foglalkozási betegségek és ártalmak (por, zaj, sugárzás) megelőzése. 2. Munkaéletben és ergonómia je-

Végkielégítés a rehabilitáltaknak?

Bár csak a címben szereplő kérdőjel lenne az egyetlen kérdőjel ebben az ügyben!

A történet számai mesze nyúlnak a múltba, hely hiánya miatt mi csak az október 5-ei figyelmeztető sztrájkig megyünk vissza időben, ahol a követelések között az alábbi szerepelt: „a kritikus foglalkoztatási körzetekben igénybe vehető többlettelátásokról szóló 143/1989. (XII. 22.) MT számú rendeletet módosítani kell olyan mértékben, hogy a végkielégítés számításánál a csökkent munkaképességű bányászok esetében a keresetkiegészítés szabályozott formában kötelező érvénnyel képezzen végkielégítési alapot.”

Horváth Sándor, az UDSZ titkára ennek alapján a REF október 12-ei ülésén felvetette, hogy a fórum döntse el, a rehabilitált bányászok ne csak a fizetésük, hanem a keresetkiegészítésük után is kaphassanak végkielégítést. A Munkaügyi Minisztérium ott jelenlévő képviselője a felvetésre úgy reagált, hogy ezt akkor kellett volna kezdeményezni, amikor a végkielégítés felosztásának elveit kidolgozták, most már nem tartozik a REF hatáskörébe a módosítás.

Időközben az UDSZ levelet kapott dr. Gyöngyösi Sándor munkaügyi minisztertől, aki az alábbi javaslatot tette: „A megváltozott munkaképességű bányászok végkielégítésére vonatkozó módosítást nem tartjuk indokoltnak, mivel a végkielégítés mértékére vonatkozó szabályozás — a helyi érdekegyeztető testület feladatkörébe utalva — megadja a lehetőséget arra, hogy az egészségkárosodottak javára történjen differenciálás. Nem lenne célszerű a helyi érdekegyeztető testületek hatáskörébe felülről beavatkozni.” Az UDSZ e levél alapján kérte a REF rendkívüli ülésének összehívását.

Információszerzés, a helyzet tisztázása céljából október 30-án a vállalathoz érkezett a Baranya Megyei Foglalkoztatási Központ három munkatársa, dr. Gyöngyösi Péterné osztályvezető, dr. Szelestei György irodavezető és dr. Komjáthi Gábor csoportvezető. A megbeszélésen részt vett még dr. Varga János, a vállalatumnál működő munkaügyi szolgáltató iroda vezetője, Mészáros István vezérigazgató-helyettes, valamint Horváth Sándor, az UDSZ titkára, Szemán István, a rehabilitáltak tagozatának vezetője és a tagozat két tagja.

A könnyebb megértés érdekében Horváth Sándor mondta, hogy senki ne úgy fogja fel ezt a kérdést, hogy a rehabilitáltak folyamatosan követelődzenek, hanem helyzetükben változás állt be az eddigi körülményekhez képest. Amikor a végkielégítésről a rendelet megszületett, még azt gondoltuk, tudnak ezek az emberek munkát vállalni, szó sem volt arról, hogy járadékká alakul a keresetkiegészítés, mely mellett lehet vállalkozni. Most a helyzet rendkívül megnehezült. A Pénzügyminisztériumban lefolytatott tárgyalás eredménye az volt, hogy nem merevítették meg az uránbányászoknak járó pénzösszeget, kimondták, a szükséges pénzt ide kell fizetni. Ez lehetővé is teszi a rehabilitáltak kérésének, illetve a BDSZ követelésének teljesítését.

A megbeszélésen véleményt nyilvánítottak a Foglalkoztatási Központ munkatársai is. Kérték a rehabilitáltak rétegszervezetét, hogy pontosan fogalmazzák meg kérésüket, s a vállalatot, készítsen egy hozzávetőleges tervezetet, mit jelenthet a kérdés megoldása anyagiakban. Dr. Gyöngyösi Péterné osztályvezető azt is elmondta, hogy a REF arra is jogosult, hogy jogszabálymódosítást kérjen, bár erre nem sok esélyt lát, hiszen készül az új foglalkoztatási törvény, s a jogszabályok csak addig — feltehetően rövid ideig — vannak érvényben.

A tárgyalás zárásaként Horváth Sándor azt kérte, hogy a szükséges anyagok, számítások elkészültével egy hónapon belül üljön össze a Baranya Megyei Regionális Egyeztető Fórum. A Foglalkoztatási Központ ehhez közvetítőként felajánlotta segítségét.

Most itt tartunk. Sok még a kérdőjel.

K. J.

Ércbányász

A Mecseki Ércbányászati Vállalat dolgozóinak lapja
Felelős szerkesztő:
Kablar János
Szerkesztőség:
7633 Pécs,
39-es dandár út 19.
Telefon: 13-055/32-43
13-055/33-53

Kiadja:
a Mecseki Ércbányászati Vállalat
Felelős kiadó:
Varga Mihály
MÉV Nyomda
7633 Pécs,
39-es dandár út 19.
Felelős vezető:
Gergely György

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési díj egy évre:
53,20 Ft
Előfizethető:
a szakszervezeti bizalmiaknál
Ny-623-4

Dr. Debreczeni László

Országos tanácskozás Pécsen

A Pécs—Baranyai Tudományos Ismeretterjesztő Társulat a közelmúltban Munkaügyi '91 címmel országos szakmai tanácskozást szervezett a POTE aulájában. Ez már a negyedik alkalom volt, amikor a szakma képviselői Pécsen jöttek össze.

Látszólag szűk szakmai terület képviselői találkoztak, azonban a napirendre került témák, kérdések az egész ország aktív keresőit és a nyugdíjasokat is érintette. Így megállapíthatjuk, hogy az országos tanácskozás országos gondokat, feladatokat tárgyal.

A munkaügyi szakma legjelesebb képviselői vettek részt, illetve tartottak előadást a tanácskozáson, így többek között Szabó Tamás, a Munkaügyi Minisztérium államtitkára, Lőrincz György MÜM államtitkár, dr. Kalmár László, az Országos Munkaerőpiaci Központ igazgatója, Veres József, a Közgazdaságtudományi Egyetem docense stb. Ők elsősorban a kormány munkügyi politikájával, a foglalkoztatáspolitikai eszközrendszerrel, a hatékonyabb piaccsalakodás megteremtésével foglalkoztak.

A szakmai embereket jobban érdekelték azok az előadások, amelyek a konkrét jogszabályi változások, azok indoklását és várható hatását érintették. Így különösen nagy érdeklődéssel hallgatták Rózsa József tanácsadó, valamint Koncz Katalin egyetemi docens előadásait, amiből kiderült, hogy a kormányzati szervek sok jogszabály előkészítésével, egyesek módosításával foglalkoznak. Készen áll a Foglalkoztatási Törvény módosítani fogják a Munka Törvénykönyvét. A személyi jövedelemadó rendszerét is módosítani kívánják (korlátozzák az adómentességet), és ezzel kapcsolatban megtudtuk, hogy a munkabérek újbóli bruttószáma elkerülhetetlen.

Felmerült, hogy szükség van-e a munkakönyvre, a folyamatos munkaviszony, vagy az összes munkában töltött idő regisztrálására, amikor az egyes gazdasági társaságokban, vállalkozásokban „töltött” idő nem számít be. Így megkérdőjelezhető a jubileumi jutalom rendszerének fenntartása is.

A Munka Törvénykönyvének módosítását a megváltozott társadalmi-gazdasági helyzet feltétlenül indokolja. Felülvizsgálatra szorul a dolgozók érdekvédelme, könnyebbé kell tenni a vállalati felmondásokat, egyszerűsíteni kell a pótszabadságok rendszerét, lehetőséget adva a munkáltatónak a kollektív szerződésben való szabályozásra. A bérezésnél a hatékonyabb munka elismerésére nagyobb lehetőséget kell adni. Ismételnem emelni fogják a minimális bértételeket. Törölni kellene a Munka Törvénykönyvéből a fegyelmi és anyagi felelősség fejezeteket. Új alapra kell helyezni a munkaügyi viták rendezésének kérdéseit is, mivel sok gazdálkodó szervezetnél nem működik munka-

ügyi döntőbizottság, tehát már első fokon is a bíróságoknak kellene eljárni.

Az általános, országos érvényű szabályok egyszerűsítése mellett nagyobb szerepet kell adni a kollektív szerződéseknek, valamint a dolgozók és a munkáltatók egyetértésével kialakított munkaszerződéseknek, amelyben az egyénekre szabott megállapodások szülehetnek. Tervezik, hogy kötelezővé teszik a munkaszerződések írásbeliségét.

Ezek csak egy-egy villanások a sok-sok felmerült kérdés közül. A változások érintik a munkaerő-piaci képzést is mind szervezeti, mind források tekintetében. Országos Képzési Tanács létrehozását tervezik, s képzési centrumokat alakítanak ki, 1991-ben négy, 1992-ben további hat oktatási régió kijelölését tervezik.

Az előadások után az előadók konzultációs kérdésekre válaszoltak. A tanácskozás résztvevői ezt nagyon hasznosnak tartották, de sajnálattal vették tudomásul, hogy a jogszabályok egy része csak az év végén, illetve a jövő évben jelenik meg, így nagyon kevés idő áll rendelkezésre a vállalati szabályok kialakítására, a vállalati munkaerő-politika kidolgozására.

J. K.

A Ságvári Endre Művelődési Ház programja

15-én, 16-án 19 órakor: A Vénasszony.

21-én 17.30 órakor rendezett vetítést a Leőwey Gimnázium kérésére. Peter Weir: Holt költők társasága (amerikai film).

21-én 19.30 órakor: Artkino — Filmmúzeum, W. Schlandorf: Bádogdob (német film).

22-én 19 órakor: A Mecseki Ércbányászati Vállalat Koncert fúvós zenekarának őszi hangversenye. Belépődíj 20 forint.

28-án 19.30 órakor: Artkino — Filmmúzeum. Bódy Gábor: Psyche I. (magyar film).

SÁGVÁRI MOZI

17-én: Lambada, a tiltott tánc (amerikai film).

18-án: Furfangos gályarabok (olasz film).

21-én: Iskolamozi. Olivér és társai (amerikai rajzfilm).

24-én: Cocktai (amerikai film).

25-én: Szarvasvadász I.—II. (amerikai film).

28-án: Iskolamozi. Olivér és társai (amerikai rajzfilm).

28-án: Pink Floyd — a Fal. (angol film).

Az előadások 17.30 órakor kezdődnek.

Egyedüli eset

Dulakodás a zuhanyzóért a III-as üzemben

A III. sz. bányauzem vezetősége ez évben immár két olyan intézkedést fogantatosított, amely joggal váltotta ki a dolgozók felháborodását.

Az első még tavasszal történt, mikor is módosította a munkaidő kezdetét a dolgozók hátrányára, mondván, hogy igazodni kell a többi üzem rendjéhez. Az idő múlásával kezdtek megnyugodni a kedélyek, abban a hiszemben, hogy újabb sokk már nem jöhet.

Az optimisták alaposan tévedtek, mert alig 5 hónap elteltével nemcsak a nyugalmukat, de az idegrendszerüket is kikezdte egy újabb döntés életbelépése.

Mi volt ez? A keleti öltöző és fürdő megszüntetése, és a dolgozók áttelepítése a nyugati öltözőbe. Ez még nem lett volna olyan nagy „bűn” a vezetés részéről, de az már igen, hogy nem mérte fel kellően a zuhanyzókat a létszámhoz. A Kójjal előírása — mivel az üzem „E” kategóriába tartozik, — kimondja, hogy 100 fő részére 20 zuhanyzóállás kötelező. Igen ám, de ezzel szemben a nyugati fürdőben összesen 37 tusoló van 220-240 fő részére, akik egyidőben fürdenek. Tessék csak elképzelni azt a képet, amikor a két népes kizsálló bányászok úgy startolnak az öltözőbe, mint amikor a maratoni mezőnyt indítják a rajthelyről. A java ezután kezdődik. Az öltözőben még — úgy-ahogy — elférnek, de a legtöbb esetben már ott is sorbanállás, várakozás előzi meg, a szekrényhez

való jutást. S, ha mindezen túl van a dolgozó, akkor a fürdőben kezdetét veszi, az emberhez méltatlan dulakodás, lökdösődés a zuhanyzóért.

Egy-egy tusoló előtt 5-6 fő várakozik, mozdulni is alig lehet, és jaj annak, aki leejti a szappanát, mert azt felvenni már nem ajánlatos... S, aki kiharcol magának egy csapot, nem sokáig élvezheti a víz csobogását, mert a várakozók nyomdafestéket nem tűró szavakkal szinte kicibálják a szerencsétlent a zuhanyzó alól, s, ha újra sorbaáll, lekészheti a buszát. Ezek után nem csoda, ha csak átfutnak az emberek a víz alatt, hogy aztán hazaérve már kulturált körülmények között lemosassák a bánya szennyét.

S mindez történt annak jegyében, hogy a keleti öltözőt és fürdőt a Szolgáltató üzem gépjárató műhelyé akarta átalakítani. Időközben a terv megváltozott, az épület üresen áll. Most joggal kérdezhetik, hát akkor mi a baj? Viszsa kell költöztetni az embereket, és visszaáll a régi állapot. Valóban ez lenne logikus megoldás, de erről szó sem lehet, s mint megtudtuk, takarékoságra hivatkozva nem engedélyezik ezt, ezért az épületet üzemén kívül helyezték. Most már csak az a kérdés, hogy mi a fontosabb, az ember, avagy az ő hátrányára takarékoskodni? Ezt persze lehet, de nem ilyen formában. Nem lett volna szerencsésebb kikérni a dolgozók előzetes véleményét, és annak figyelembevételével meghozni a döntést?

Kovács Miklós

Könyvbemutató:

Modern rabszolgaság

Sajtótájékoztatóra volt hivatalos szerkesztőségünk is, november 5-én. Ott ismertették meg a sajtó képviselőivel az érdeklődőkkel Füzes Miklós: Modern rabszolgaság című könyvét.

„A történelmi igazságszolgáltatás — amely a veszteségekre gyógyírt jelentene — nagyon sok, a második világháborút érintő kérdésben a mai napig sem történt meg. Közéjük tartozik a polgári személyeknek a Szovjetunióba történő elhurcolásával kapcsolatos eseményfeltárás, valamint a történeteknek a megítélése is. A késés a jelen sorok megírásakor 45 éves, a kérdéskör így már a második generáció tudatából is kimarad.” Így szól a könyv előszavának kezdete, melyből megtudhatjuk valódi célját, tartalmát.

A megjelenteket Báling József, az Új Dunántúli Napló főszerkesztő helyettese köszöntötte, külön Szauter Mária és Stang Mária, a könyv két interjúalanyát, akik azon kevesek közé tartoznak, akik túlélték ezt a sorstragédiát. Azok közé, akik a könyv tanúsága szerint 60—65 évesek voltak, s azok közé, akikből fele-harmada jutott csak élve vissza. Dr. Füzes Miklós könyve ennek a pokoljárásnak állít emléket, azt a kötelességet teljesíti, hogy kimondja, embereknek azért kellett szenvedni, mert német, magyar, zsidó volt.

Ma is kevesen élnek, akik tudják, hogy ez megtörtént, megtörténhetett. Éppen ez az az ok, hogy beszélünk róla. Ez a kárpótlásnak az egyik formája. A számlát talán

ma már nincs értelme nyújtani, hiszen nincs olyan, aki fizessen, de igenis kielégíthető az igény, ha beszélünk róla, ha ki mondjuk, mi történt, ha emlékezünk rá.

Miért éppen itt, Baranyában került sor erre a könyvbemutatóra? Az ok kettős. Egyrészt itt, a Baranya Megyei Levéltárban a '70-es évek közepén létrejött egy kutatóbázis, egy helytörténeti kérdésekkel foglalkozó csoport, amely a régió speciális helytörténetével kezdett foglalkozni.

Füzes Miklós, a könyv összeállítója-szerzője elmondta, hogy a csoport olyan kérdésekkel foglalkozott, mint a török megszállás alóli felszabadulás kutatása, a nemzetiségeket ért emberi jogi sérelmek, s előkészületben van a hadifoglyok, hadiözvegyek és háziárvaik gondjainak feldolgozása. Elkészült, de még nem jelent meg az a könyv, mely a kit és betelepítések problémakörével foglalkozik, s melynek címe Déldunántúli forgószél lesz.

A másik ok, mely szintén a könyv egy adata, Baranya megye érintett falvainak lakossága 180 ezer fő volt, az 1941-es népszámlálás szerint, ebből 73 ezer volt német anyanyelvű. Jövátételi közmunkára a megyéből 4854 főt szállítottak el, innen a legtöbbit.

A könyv egyszerű emberekéről, cselédekről, földművesekről, háztartásbeliekről, tanulókról, iparosokról, akik áldozatai lettek az önkényes igazságtalanságnak.

K. J.

A sugárhatás késői következményei (I)

A késői sugárártalom kifejlődhet korábban lezajlott heveny sugárreakció nyomán, annak időben távoli szövődményeként, vagy pedig minden előzetes tünet nélkül, egyszerű, vagy ismételt kis dózisú besugárzás következményeként. A sugárveszélyes munkahelyeken a dolgozókat érő sugárbehatás nagyságát éppen a késői következmények veszélye miatt kell korlátozni.

A késői sugárártalom megnyilvánulhat súlyos betegségekben, mint leukémia (fehérvérűség), rák, vagy egyéb rosszindulatú daganat, vagy pedig olyan, viszonylag jóindulatú elváltozásokban, mint a szemlencse hályog, vagy az idült bőrgyulladás. Késői sugárártalomnak tekinthető az utódok öröklött károsodása is.

A késői következmények többségében nem lehet egyszerű és közvetlen összefüggést kimutatni az

egyedi esetek súlyossága és a kiváltó sugárdózis között. Ezzel szemben előfordulásuk gyakorisága egyenes arányban nő a populációt ért átlagos sugárdózissal. A sugárhatásnak feltehetően nincs küszöbdózis, tehát a legkisebb dózisú besugárzás után is valószínűséggel számítani lehet a késői hatások bekövetkezésére. Radioaktív intoxikáció (szennyeződés)

Radioaktív intoxikációnak nevezzük a szervezet olyan mérvű szennyeződését sugárzó anyagokkal, amely már egészségkárosodást eredményezhet. A szennyeződés lehet külső és belső.

Külső radioaktív szennyeződésnél a bőrre gyakorolt hatás mellett fennáll a lehetőség, hogy a sugárzó anyagok a testfelszínről bejussanak a szervezetbe. Különösen könnyen végbemegy a felszívódás a sérült bőrfelszín-

ről, égett, illetve sebzett területekről. A felszívódás gyorsaságát meghatározza a seb mélysége és kiterjedése, a környezet vérellátása.

Belső radioaktív szennyeződés esetén a sugárzó anyag a légutakon, a tápcsatornán keresztül kerül be a szervezetbe. Sugárveszélyes munkahelyeken (pl.: uránbányák) ezért fontos a munkahelyek porvédelme, jó szellőztetése, illetőleg a táplálkozás, a dohányzás megtiltása munka közben.

A szervezetbe került radioaktív anyagok sorsa mindenekelőtt oldhatóságuktól függ. Az oldhatatlan anyagok rövidebb-hosszabb ideig visszamaradnak a lerakódás helyén (bőrben, tüdőben), vagy pedig természetes úton kiürülnek (a tápcsatornából a széklettel, a felső légutakból a köpöccel, a sebekből a sebváladékkal). Ilyen esetekben a radioaktív

szennyezés és a bekövetkező szövethárosodás egyaránt helyi, lokális marad.

Ezzel szemben az oldható radioaktív anyagok hamar felszívódnak és eljutnak a szervezet távoli részeibe. Egy részük ugyan csak kiürül, elsősorban a vizelettel, más részük azonban lerakódik. A felszívódott radioaktív anyagok egy része bekapcsolódik a szervezet anyagcsere folyamataiba. Kémiai tulajdonságaiktól függően, vagy bizonyos szövetekbe, szervekbe épülnek be (pajzsmirigy, csontszövet stb.), vagy pedig egyenesen eloszlhatnak az egész szervezetben.

A lágy szövetekben rakódó radioaktív elemek gyorsabban ürülnek ki, mint a csontszövetbe beépült izotópok (pl.: stroncium). A kiürülés sebességét azzal az idővel jellemezhetjük, amely alatt a szervezetbe bekerült radioaktív anyag fele kiválasztódik. Ez a kiürülés feléideje, vagy a biológiai felezési idő.

Dr. Debreczeni László

Beszélgetés a 14-es csapattal

Az V. sz. bányüzem X. szintjén egy „kellemes” méretű gurító végén, fent a fejtésben dolgozik a 14-es csapat. A „kellemes” méret megfogalmazás természetesen nem a szókinés hiánya miatt íródott, hanem azért, mert jó hozzáállás, kellemes munkára volt szüksége a csapatnak, hogy azt létrehozza. A fejtési munkahelyen járva gondoltam először arra, milyen is lesz majd a IV. sz. bányüzemben kísérletképpen kihajtásra kerülő 1,3 méteres üregmagasság. Beleguggolni, akarom mondani, belegondolni is nyomasztó. Szóval, az is kellemes munka lesz. Fel a fejfel bányászok, csak közben vigyázzatok, nehogy nagyon beverjétek a kobakotokat.

Itt, az V. sz. bányüzemben ettől nem kell (még) tartani. Nagyon kell ugriani ahhoz, hogy beverjük a fejünket — észretérítendő agytekervényeinket a sokasodó gondok miatt — a kékeszürke fűtőbe. Kálazi Ferenc szakvezető v. József segédvájárok érkezésükkel Berta József körletvezető-helyettesével beszélnek meg a feladatokat. Később a csapat tagjaival már arról beszélgetünk, hogy hamarosan itt az év vége, és senki sem tudja mit hoz a jövő év eleje.

Ezzel kapcsolatban Szerző Zoltán arról beszélt, hogy jóllehet nyugodtan végzik munkájukat, magánéletüket sem tölti ki az aggodás, de azért nyomasztó a bizonytalanság.

— Nézze, az a rossz, hogy megnyugtatóan biztosit továbbra sem mond senki. Nagy csend veszt körül minket.

— Most azt hallani (november 1., a szerk.), hogy a vezérigazgatónk és az Irek a Szovjetunióban tárgyalnak, s. hogy ott dőjt el, szétszédünk, vagy maradjunk — mondja a szakvezető v. József, majd még hozzátesszi — tudja, én nem nyugtalankodom, a csapatvezető Gál Gyurival mi elmegyünk, igénybe vesszük a 63 százalékos. Na, de a fiúk maradnak, s az ő soruk a mi gondunk is.

— Jó lenne végkielégítést kapni, s elmenni — szólal meg Földő József — na, persze nem állami vállalat, hanem valami vállalkozásba kezdeni. —

Így igaz — toldja meg a másik segédvájár —, de hát a v. végéről végkielégítéssel elmenni nem lehet.

— Maguk elmennének?

— Addig nem, amíg van remény arra, hogy valamilyen formában, de tovább dolgozzunk itt bányászokként — mondják szinte egyszerre.

— Tudnak arról, hogy másokat komolyan foglalkoztat ez a gondolat?

— Igen, többen azonnal elmennének, bedobnák a törülközőt — válaszol Szerző Zoltán —, na, de nem lehet. Aki meg szó nélkül maradna, az meg sajnos nem tud biztosat. Így olyanok vagyunk, mint a befőtt az üvegben. Süketek és tehetetlenek. Mi több, attól is tartunk, mi van akkor, ha mégsem jön össze a vegyesvállalat, s további pénzt végkielégítésre álmárcsi meg nem ad. Az a beigért 500 millió is, amire már jó ideje várnak sokan, sehol sincs. Az első adag meg pillanatok alatt elfogyott.

— Oszintén, vagyunk egypáran, akik szeretjük ezt a munkát. Ehhez értünk, ez a mesterségünk és csinálnánk is még sokáig, csak végre már dőljön el, biztos lesz a holnapunk.

— A rohanó infláció mellett persze azt is megközelítően jó lenne tudni — szól közbe Földő József —, emelkedik-e a pénzünk, ha tovább dolgozunk. Mert ma már majd mindenki a vastagabb borítékot követeli — a vasutas, a postás, a pedagógus, fizetésemelést kaptak a rendőrök, a bírók, de a bányászok, úgy gondolják, elég az annyi.

— Gondjaik voltak a szeptember havi elszámolással. Mi nem stimmel?

— Nem csak mi elégedetlenkedtünk — válaszol a szakvezető v. József —, hanem mindegyik csapat. Arról volt szó, hogy a v. v. 11 ezer forintos műszaki prémiumot kapnak, a csillések kevesebbet, természetesen úgy, hogy a le nem dolgozott műszakok arányában ez az összeg csökken.

— Úgy gondoltuk, az előző hónapok képest mindenki többet visz majd haza, de kiderült, kevesebbet. Nem értettük miért, hiszen még többet is dolgoztunk — ma azt kérdezzük, minek? — Ötszáz

csillével többet adtunk ki, de az a 11 ezer forint többletként nem jelentkezett.

— Azért — mondja magyarázóan Szerző Zoltán —, mivel ezen az elszámoláson szerepelt a hűségjuttalom is. A baj csak az, hogy kiszámoltuk, a hűségjuttalomból is, és a szeptemberi elszámoláskor is levonták a hűségjuttalomra eső nyugdíjárulékot. Azaz kétszer. Az is biztos, a hűségjuttalom, a havi kereset és a műszaki prémium együttes összege akkora volt, hogy jóvedelemadó sávot ugrottunk, s így jóval többet vontak le a megszokottnál.

— En nyugodt vagyok — szól közbe a körletvezető-helyettes — bár az előbb mondtam, nincs kompetenciám, hogy ebbe beleszóljak, de számszakilag minden stimmel. Szerintem, csak arról van szó, hogy a fiúk most sok pénzt kaptak, s így szembetűnő volt az elvonás.

Itt, ennél a résznél még vitáznak a csapat tagjai a körletvezető-helyettes, hogy nem így van, hanem úgy, majd végül summázva a társalgás e részét, Földő József megnyugtatóan mondja: — Végül is megígérték, mindenkinek átszámolják a fizetési jegyzékét, s ha előfordult hiba, akkor korrigálni fogják.

— De váltsunk témát — javasolja a segédvájár — és azt mondja meg nekem, mi van ebben az országban? Gond van a szénbányáknál, gond van nálunk. Ha viszont nem lesz szén, nem lesz urán, tudjuk, akadozva jön a SZU-ból a villamos energia, nagy bajok lehetnek még az üzemanyagokkal. Nos, hová vezet ez, és milyen eredménye lesz?

— Erre én is tudom a választ — mondja nevetve a másik segédvájár. — Egy: az ágyba vezet, kettő: növekszik a születések aránya. Mert, ha nem lesz mivel fűteni, nem lesz mivel világitani, mi több, munkája sem lesz az embernek, jobb híján csak az az egy lehetőség marad.

— Akkor mátlól jó lesz vigyázni az erőnkre, hogy a szép kilátású jövőt bírjuk majd tudóval — tette hozzá a szakvezető v. József, akorelnök jogán.

Veress Tamás

Lenni, vagy nem lenni...

Írta: Dr. Debreczeni László, a MÉV Egészségügyi Szolgálat vezető főorvosa

A múlt

A MÉV Üzemegészségügyi Szolgálatát 1957 júniusában hozták létre abból a célból, hogy szolgálja az uránbányászok üzemegészségügyi és alapellátását, tekintettel arra a különleges egészségi kockázatra és veszélyeztetettségre, amely e, hazánkban előzmény nélküli, sajátos és új bányászati tevékenység folytán megjelent. A dinamikus és töretlenül fejlődő vállalat üzemegészségügyi szolgálata az ellátás mennyiségi és minőségi mutatói tekintetében, és ezzel együtt létszámában is követte az egyre magasabb szakmai követelmény-szintet. A kezdetben 3 üzemorvosból, 1 labor és 1 röntgenszakorvosból és néhány ápolónőből álló szolgálat az elmúlt 33 év alatt országosan is jelentős, Baranya megyében pedig a legnagyobb üzemi egészségügyi szervezette vált. Az elmúlt évben 18 orvos és 83 szakdolgozó, 6 üzemi rendelőben és rendelőintézetünk 19 szakrendelésén több, mint 100 ezer beteget látott el, 23 ezer röntgen-, 106 ezer laboratóriumi vizsgálatot végeztünk, és fizikoterápiánkon 38 ezer kezelés történt.

A jelen

Az előzőekben vázolt helyzetben derült égből vilámcsapásként ért bennünket az Mt 1989. szeptember 22-ei döntése az uránbányászati megszűntetéséről. Az Ipari Minisztérium azt a feladatot kapta, hogy készítse el a bányabezárás részletes műszaki, pénzügyi és humán ütemtervét. Ami az üzemegészségügyi szolgálat sorsát illeti, úgy rendelkeztek, hogy azt továbbra is fenn kell tartani és ki kell alakítani új feladatkörét, amelyet az Mt határozat 7/c pontja így fogalmaz: „... el kell végezni a bányászati tevékenység felszámolása során eltávozó állomány egészségügyi szűrését, és az érintettek egészségügyi nyilvántartását az eddigi gyakorlat szerint folytatni kell.”

A bezárási határozat óta azonban nagyon fordult a világ. A döntés alapjául szolgáló tényezők tekintetében alapvető változások történtek. Ezek figyelembe vételével mára reális alternatívává vált a MÉV fennmaradásának esélye, ami az itt dolgozók számottevő részének további foglalkoztatását jelenti.

Hogyan érintik ezek a változások az üzemegészségügyi szolgálatot? Milyen szervezeti és személyi konzekvenciákkal járnak? Lenni, vagy nem lenni? — merült fel már az Mt határozat másnapján bennünk a hamleti kérdés. Üzemorvosok és szakdolgozók egyaránt úgy gondoltuk, nemcsak számunkra, de mindenekelőtt bányász betegeink számára pótolhatatlan kár lenne, ha a jövőben kihasználatlanul maradna az a szakmai tudás-

ból és tapasztalatból álló MÉV-tól eddig kapott anyagi hozzájárulás arányában.

Summázva

Feladataink rövid távon nem csekélyek. Változatlan színvonalon biztosítanunk kell a MÉV dolgozóinak egészségügyi ellátását olyan időszakban, amikor a napi feladatok teljesítése mellett a vállalatnak olyan metamorfózison kell átmennie, ami sok ezer ember egyéni sorsát, egzisztenciális jövőjét érinti. Ez krízishelyzet a javából — orvosi értelemben is —, aminek folytán a morbiditási helyzetben olyan mennyiségi és minőségi követelményekkel jár, amelyek nem kis próbára teszik az üzemegészségügyi szolgálatot. Közben mi sem vonhatjuk ki magunkat a jelent és a jövőt illető gondok és kétségek hatása alól.

A vállalati létszám mintegy felére történő csökkenése jelentős részben az egészségi állapotot is figyelembe vevő megoldások révén történik. A rehabilitációs eljárások, kordkezelési és rokkantsági nyugdíjügyek nagy felelősséget rónak ránk. Ezek zökkenőmentes lebonyolítása kiemelt feladatok az elkövetkező hónapokban.

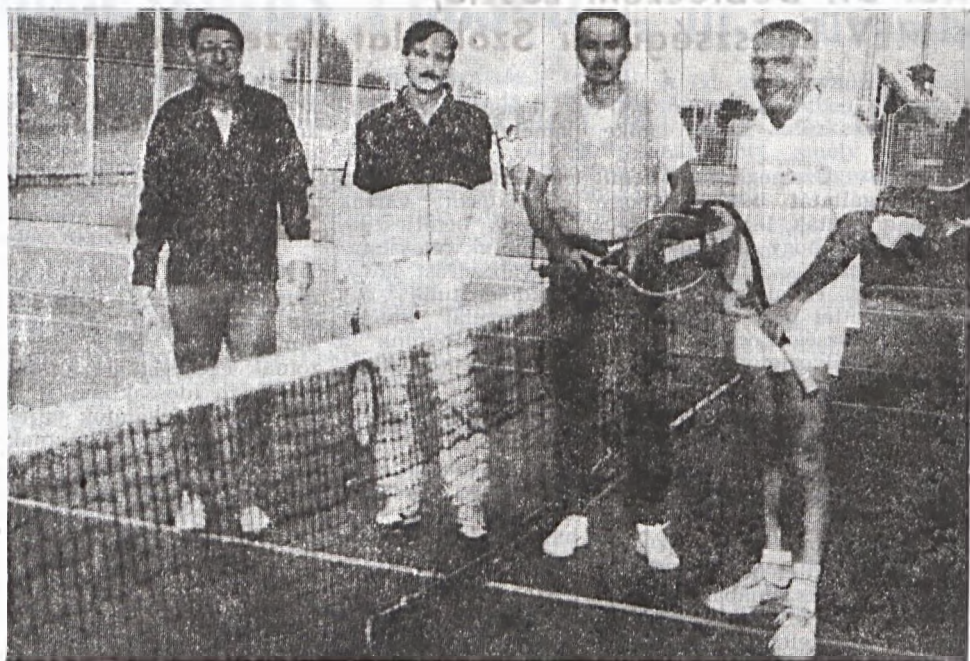
Szolgálatunk hosszútávú feladatkörére vonatkozó terveinket már ismerttettem. Csak egy gondolattal egészíteném ki az elmondottakat. Az egészségügyi kormányzat mélyreható reformot készít elő, amely alapvetően megváltoztatja a magyar egészségügyi struktúráját, érdekeltégi viszonyait. Az elképzelések egyik kardinális alapelve a szabad orvosválasztás az alapellátásban. Jövőképeinkbe ezt is belekalukáltuk. Mint ahogy 33 évben keresztül, ma és holnap is úgy igyekszünk el látni feladatainkat, hogy pácienseink — akikkel eddig egy merev struktúrában találkoztunk —, akkor is minket válasszanak kezelőorvosként — akár családostól is —, ha az egészségügyben a „szabad verseny” viszonyai válnak uralkodóvá.

Ennyiben kívántam ismertetni gondoljainkat és reményeinket, rövid- és hosszabb távon feladatainkat. Írásomat a tájékoztatás túl gondolatébresztőnek is szántam olyan bányarvos kollégák számára, akik a mieinkhez hasonló identitási problémákkal küszködnek. Mi eltökéltük, hogy most, amikor forr a világ körülöttünk, új működési feltételeit keresi az egészségügy is, s hajónk viharos vizeken hanykóldik, a tatzászló a bányarvos egészségügy, a bányászok egészségvédelmének lobogója marad és jelmondatul a Párizs címerében olvasható mondatot választjuk: „Fluctuat nec mergitur” (Hánykóldik bár, de el nem merül hajónk).

Tenisz

Szabó volt a győző...

Aligha kétséges, hogy a labdarúgás után a tenisz az, ami a legnagyobb népszerűségnek örvendő dolgozóink körében. Ezt nem csupán a száraz statisztikai adatok bizonyítják — hisz a „fehér sport” vállalati bajnokságára csaknem annyian neveztek, amennyien egy-egy foci forduló alkalmával kergetik a labdát a Ho Si Minh-parkban —, de ma már egy amatőr teniszversenynek is rangja van, mert bár nem olyan magas a színvonal, mint egy két és fél millió dolláros díjazású ATP tornán, de kétség kívül inkább közelebb van hozzá, mint egy eseményszegény magyar bajnoki futballmeccs két komoly, nyugati fazonú csapatnak a kupatalálkozójához.

Az amatőr teniszversenyek roppant nagy előnye az is — a profikhoz képest —, hogy itt a labda még nagyjából gömbölyű, szemmel tűrhetően követhető. A profik esetében a tévéközvetítések során jobbra csak csikot lát az ember a labda útjából, és amíg nem jön meg a visszajátzás, leginkább a puffogásból és a játékosok nyögéseiből következtetünk arra, hogy még mindig játszanak.

Ugyanakkor egy amatőr is lehet rendkívül labdabiztos, művelhet csodálatos dolgokat, ha szellemes, ötletes játékkal futtatja az ellenfelét.

Az ideai vállalati bajnokság jónéhány ilyen labdamenetet hozott, és noha különösen a döntőkhöz közeledvén a tét néha már szaporította a hibák számát, az idei küzdelem sorozat igen élvezetes csatározásokat hozott.

Az egyéni és páros fináléban — mint arról már korábban beszámoltunk — Bogyay Ferenc (Központ) és Szabó Győző (III. üzem) kerültek össze.

Először a páros döntőt bonyolították le, ahol Szabó, Kulcsár Lászlóval (Központ) az oldalán 7-6, 7-6 arányban nyert a Bogyay — Dr. Gömörly (Központ) kettős ellen.

Itt a bronzérmeket a Mézszáros Endre (V. üzem) — Pados Imre (III. üzem), valamint az Ádám Károly — Kiss László — duó szerezte meg, akik a III. üzem színeiben indultak.

Ha a párosok fináléja rendkívül nagy küzdelmet hozott, akkor még inkább igaz ez az egyéni döntőre. Szabó és Bogyay — egyébként igen jó barátok —, ha lehet, még inkább megke-

serítették egymás életét, mint a tavalyi összecsapásban.

Az első játszmában Bogyay volt erőteljesebb, pontosabb és 6-2-re nyert. A második fordulóban fordult a kocka, Szabó egyszerűen nem tudott hibázni, és úgy nyerte a játszmát, hogy ellenfelének csupán egy gémet engedélyezett.

Továbbra is a III. üzemi versenyző irányított és a harmadik játszmában már 4-2-re vezetett, amikor újabb fordulat következett. Bogyay kiegyenlített és 4-4-nél úgy tűnt, hogy elnyeri ellenfele adogatását. Negyven-tizenötös vezetésnél azonban egy könnyű fej fölül leütést rontott, majd rögtön utána aut-ot fogott. A gémet végül is Szabó nyerte, majd elnyerte ellenfele adogatását is, így ő lett az idei bajnok.

A dobogó harmadik fokára Ádám Károly és Pados Imre állhattak fel.

Az egyéni versennyel párhuzamosan ez évben megrendezték a vállalati csapatbajnokságot is, ahol a Központ együttese végzett az élen. A második a III. üzem csapata lett, míg a bronzérmeket a Mézszáros — Szatmári Zoltán összeállítású V. üzemi együttes szerezte meg.

Nógrádi

Teremfoci 1990

Alighogy véget ért a vállalati kispályás labdarúgó-bajnokság, a csapatok teremben folytatják a küzdelmeket. A Bányász Kupán résztvevő nyolc együttes a Ho Si Minh-park sálakjáról az Illyés Gyula (rózsadombi) Általános Iskola parkettjára költözik.

A játéklő kétszer huszonöt perc, egyidejűleg négy mezőnyjátékos és egy kapus szerepeltethető. A kiírás szerint szigorúan büntetik majd a távolmaradókat, a meg nem jelenőket, viszont a szabályok

értelmében már az a csapat is pályára léphet, amely két mezőnyjátékos és egy kapust ki tud állítani.

A találkozót szombatonként játsszák majd és a bajnokság még karácsony előtt befejeződik. A küzdelmek lapzártá után kezdődtek. A párosítás a következő:

XI. 17. 8 óra: Szolgáltató — Anyagosztály, 9 óra: Központ — IV. üzem „B”. 10 óra: V. üzem „A” — V. üzem „B”, 11 óra: Szálló — IV. üzem.

XI. 24. 8 óra: Központ — V. üzem „A”, 9 óra: Szálló — Szolgáltató, 10 óra: IV. üzem „B” — V. üzem „B”, 11 óra: Anyagosztály — IV. üzem.

XII. 1. 8 óra: V. üzem „A” — Szálló, 9 óra: Szolgáltató — Központ, 10 óra: IV. üzem „B” — Anyagosztály, 11 óra: IV. üzem — V. üzem „B”.

XII. 18. 8 óra: V. üzem „B” — Szolgáltató, 9 óra: Anyagosztály — V. üzem „A”, 10 óra: Szálló — Központ, 11 óra: IV. üzem — IV. üzem „B”.

Labdarúgás

A IV-es üzem a bajnok

Amennyiben létezett volna fogadási iroda, ahol a vállalati kispályás labdarúgó-bajnokság ez évi győztesére lehetett volna tippelni, a tavaszi szezon következő bizonyára legfeljebb csak 1 az 1,2-höz — tehát a lehető legkisebb nyeremény reményében — tehetne volna kockára a pénzét az, aki a végére petőci sikert várt.

A két IV. üzemi együttes ugyanis olyan tetemes előnnyel vágott neki a szeptemberi folytatásnak, ami még akkor is behozhatatlannak tűnt, ha a kétharmadát elfelejtik annak, amire orgonavirágzás-kor képesek voltak.

Ámbár játszottak egy-két feledhető mérkőzést, a hajrára mindkét együttes alaposan összekapta magát, és az eredményeik is igazolták a foci olyan, mint az úszás, vagy a korcsolyázás. Aki egyszer egy bizonyos szinten elsajátította, az már többé nem felejt...

Végül is a két petőci csapat azonos pontszámmal, a bronzérmes V. üzemi csapat ponttal megelőzve végzett az élen.

Az utolsó három fordulóban egyébként jobbára a papírforma érvényesült. A tizenegyedik „menetben” az V. üzem „B” 3-1-re ver-

te az V. üzem „A” csapatát, a petőci „B” együttes 3-0-ra a Központot, az Anyagosztály 1-0-ra a Szolgáltató legénységét. Nem bírt viszont a másik IV. üzemi együttes a szálló-lakókkal. A 2-2-es döntetlen azt jelentette, hogy a petőci „B” csapat pontszámában utolérte a bajnokjelöltet.

Az utolsó előtti fordulóban mindkét IV. üzemi gárda 4-2-re nyert. A „B” együttes a Szálló, a rivális a Központ ellen gyűjtötte be a két bajnoki pontot. Az V. üzem „B” csapata nagyszerű játékkal 5-1-re verte az Anyagosztály csapatát, így az utolsó forduló eredményétől függetlenül már megszerezte a bronzérmeket.

Ezen a játéknapon tanúi lehetünk egy feltámadásnak is. Az egész szezonban mérsékelten szereplő Szolgáltató a félévben még 1-0-ra vesztesre állt az V. üzem „A” csapata ellen, ám a második játékrészben a legjobb napjaikra emlékeztető játékkal fordítottak, végül is 6-2-re nyertek.

Az utolsó fordulót viszont bizonyára szívesen elfelednék a szolgáltatók. A nagyszerű napot kifogó Szálló ellen ugyanis kilenceszer álltak fel a középköz-

déshez. A dolog szépséghibája az volt, hogy csupán egyszer indították úgy az útjára a labdát, hogy félidőt kezdtek. A többi alkalommal, kapott gól után vonultak a félvonalhoz.

A tavalyi bajnok Központ ezúttal az V. üzem „A” ellen maradt alul, méghozzá 2-1 arányban.

Az utolsó forduló döntött végül is a bajnoki címet illetően. A tabellán azonos pontszámmal álló két petőci együttes hatalmas esatát vívott. Tulajdonképpen (húszon)egy gól döntött. A félévben a „B” csapat vezetett és, ha az eredmény így marad, ők a bajnokok. Az egygólos előny azonban kevésnek bizonyult. A második játékrészben ugyanis a bajnokaspiráns egyenlített és mivel a gólkülönbségük huszonegygyel jobb volt, az 1-1-es döntetlen azt jelentette, ők a bajnokok.

Az 1990. évi vállalati kispályás labdarúgó-bajnokság végeredménye:

1. IV. üzem	14	10	2	52-17	22
2. IV. üzem „B”	14	10	2	52-17	22
3. V. üzem „B”	14	7	5	52-36	16
4. Szálló	14	5	4	54-46	14
5. Anyago.	14	5	2	73-38	12
6. V. üzem „A”	14	5	2	74-51	12
7. Központ	14	5	1	84-52	11
8. Szolgáltató	14	1	12	30-59	3

N. G.

Kosárlabda

Októberben megkezdődött a pécsi városi bajnokság őszi szezonja. Noha az évek óta eredményesen szereplő vállalati csapatunk még csupán csak az „összszeszkoltató” edzések elején tart, a rajtuk jól sikerült.

Lovasék előbb szoros mérkőzésen a régi rivális Vörös Meteor ellen győztek, majd meggyőző játékkal, fölényesen nyertek a POTE DSK ellen is.

Személyi hírek

Nyugállományba került: Szakály Károly portás (III. üzem), Jambrišek László vajúr, Pál József operátor, Török György vajúr (IV. üzem), Jelenik István gumis szakmunkás, Horváth István betanított munkás, Lítkei István villanyszerelő, Bíró László lakatos, Domján István lakatos, Závodszy Géza lakatos, Brücher József hegesztő, Sugár Ferenc vegyipari szakmunkás (Éredűsítő üzem), Takács Zoltán kulcsos, Heisler János kazánkezelő, Pál Béla kazánkezelő, Kovács István vajúr, Lengyel József öntő, Erb László művezető, Bánhegyi György vajúr, Tóth György akkumulátortöltő, Tácsi László géplakatos (Szolgáltató üzem), Szölke Lajos anyagkiadó, Wadlek Nándor anyagellátási előadó, Bogár István külkereskedelmi osztályvezető (Anyag- és áruforgalmi főosztály), Osztrogonác István operátor, dr. Böhm János igazgatási osztályvezető (Központ).

Nyugállományba került dolgozóinknak ezúton is megköszönjük a vállalatunknál végzett eredményes munkájukat, s nyugdíjas éveikhez kellemes pihenést és jó egészséget kívánunk.

Hirdetés

Pellérdén 200 négyszög-öl szőlő és 200 négyszög-öl veteményes egyben eladó. Érdeklődni: Központ, pénztár, 32-31-es telefonon, vagy 73-099-es telefonon Lauer Péternél.

Nógrádi Gábor

Grund Kupa '90

Méves sikerekkel

Az asztalitenisz kivételével minden sportágban befejeződtek az idei versenyek. Van még kiért szorítanunk, hisz a Központ és a IV. üzem együttese a selejtezők java részén már túljutott, és mindkét csapatnak jó esélye van a döntőbe jutásra.

Túlvannak viszont már a finálén a teniszézők. Az ideai küzdelmekben nagyszerű méves siker született, ugyanis a csapatversenyt a Központ együttese nyerte a DEDÁSZ és az APEH előtt. Nem kell szégyenkezniük a III. üzemi csapatoknak sem, akik a rangos mezőnyben a negyedik helyen végeztek.

November elején a hat legerősebb futballcsapat is pályára lépett. Itt a döntőbe három méves együttes jutott. Különösen a IV. üzemi csapat szerepeltek jól, akik a Vertikor mögött ezüstérmeket szereztek. A további sorrend: 3. a Komló, 4. a Boly, 5. az Anyagosztály, 6. az V. üzem „B”.

Nagyszerű méves siker született összetettben is. A pontversenyt meggyőző fölényrel a IV. üzem sportolói nyertek.

A Grund Kupával kapcsolatos hír az is, hogy idén is megrendezik a hagyományos magyar-jugoszláv sporttalálkozót. Az eseményre november 24-én kerül majd sor és három számban is vállalatunk legjobbjai képviselik majd a baranyai színeket. Férfi kézilabdában, tekében és asztaliteniszben versenyeznek majd a mieink a jugoszlávokkal.

Érdeklőség, hogy déli szomszédaink kérésére ezúttal női röplabdában is lesz mérkőzés. És mivel a megyében egyetlen amatőr női röplabdacsapat sincs, a találkozó előtti három hétben a porcelángyári lányok próbálják magukat átképezni a magas háló mestereivé.